

JAARVERSLAG

2019

BRAL CITIZENS
ACTION
BRUSSELS

Colofon

BRAL vzw - Stadsbeweging voor Brussel

Zaterdagplein 13 - 1000 Brussel

02 217 56 33

info@bral.brussels

www.bral.brussels

V.U.: Tom Lootens, Zaterdagplein 13, 1000 Brussel

Auteurs: Tim Cassiers, Liévin Chemin, Ingrid Dujardin, Oncle Kinch, Florence Lepoudre, Maya Maes, Marie Coûteaux, Steyn Van Assche, Piet Van Meerbeek

Hoofdredactie: Maya Maes

Eindredactie: Ingrid Dujardin

Afbeelding cover: CC BY NC, Eloise Vanhoutteghem. Genomen uit de BRAL-publicatie Citizen science. BRAL gelooft dat een duurzamere samenleving mogelijk is als politici, wetenschappers en burgers samen timmeren aan het beleid dankzij cocreatie.

Juni 2020

Copyright tekst: Overname van artikels aanbevolen, mits bronvermelding

Dit jaarverslag is enkel beschikbaar in het Nederlands en is gratis te downloaden op www.bral.brussels.

BRAL strijdt voor een gezond, milieuvriendelijk en solidair Brussel. Van mobiliteit tot stedenbouw stellen we de Brusselaars centraal. Hoe doen we dat? We ondersteunen hen met onze kennis en helpen hen om zelf initiatief te nemen. Samen verdedigen we onze visie bij de overheid. Aan tafel als het kan, op de barricaden als het moet. We zijn kritisch maar constructief, dwars maar genuanceerd.

www.bral.brussels

Inhoud

I.	De Brusselaar is van geen kleintje vervaard	4
II.	De identiteit van BRAL.....	5
III.	Visie op Brussel	5
IV.	Onze impact in 2019.....	6
1.	De mobiliteitswerking van BRAL	6
2.	De stedenbouwwerking van BRAL.....	18
3.	Cocreatie, commons en burgerinitiatieven.....	31
4.	Uit de beweging	35
V.	Financiën	40
VI.	Bijlagen	41
1.	BRAL in de pers	41
2.	BRALNEWS.....	45
3.	Wie is wie	46

I. De Brusselaar is van geen kleintje vervaard

2019 was een jaar met een **pletwals aan plannen**, waaronder de richtplannen van aanleg en Good Move, het nieuwe mobiliteitsplan van het Brusselse gewest. De meeste van die plannen gingen naar de BRAL-keuring voor een stevig onderzoek.

Het was ook het jaar waarin de **luchtkwaliteitswerking** van BRAL tot een grootse apothéose kwam op de eerste Staten-Generaal van de Brusselse Luchtkwaliteit. Met drie dagen waarin we met Cosmopolis van VUB academici, burgers, activisten en politici samenbrachten, zetten we een groot uitroepteken bij onze vraag naar schone lucht in Brussel.

2019 was eveneens een **verkiezingsjaar** en dat zullen we geweten hebben. We schreven mee aan een federaal memorandum samen met andere milieuorganisaties en we schreven een gewestelijk memorandum waarmee we de boer op gingen bij de Brusselse politici.

Met andere woorden: we werkten ons uit de naad voor een **gezond, milieuvriendelijk en solidair Brussel**. En dat loonde! De thema's luchtkwaliteit en mobiliteit stonden duidelijk op de publieke agenda. BRAL is trots daaraan bij te dragen.

We geloven ook dat onze leden daar voor iets tussen zitten. BRAL groeide in 2019 naar 34 lidorganisaties en 88 individuele leden. **Een dikke dankjewel aan onze leden!**

En dat allemaal met een **coördinator-ad-interim** aan de helm van het schip! Piet Van Meerbeek kweert zich zeer gedegen van zijn taak, en we zijn blij te kunnen zeggen dat we in 2019 een definitieve coördinator vonden in Raf Pauly.

Toch betekent dit niet dat we op onze lauweren moeten rusten. Het is in 2020 opnieuw aan ons: we zullen de beleidsmakers **scherp houden met acties en onderbouwde opinies**, hen herinneren aan hun gedane beloften en hen wijzen op tegenstrijdigheden in hun beleid. En dat met deze prioriteiten in het achterhoofd:

- Een gezonde, verkeersveilige en anders-mobiele stad
- Een democratische en efficiënte stadsplanning
- Burgerinitiatieven, stedelijke commons en cocreatie

Maar dat is voor straks. Nu even laten inzinken wat onze verwezenlijkingen waren in het drukke jaar 2019 op weg naar een duurzamer, betaalbaar en solidair Brussel

Veel leesgenot!

II. De identiteit van BRAL

BRAL strijdt voor een gezond, milieuvriendelijk en solidair Brussel. Van mobiliteit tot stedenbouw stellen we de Brusselaars centraal. Hoe doen we dat? We (onder)steunen hen met onze kennis en helpen hen om zelf initiatief te nemen. Samen verdedigen we onze belangen bij de overheid. We zijn kritisch maar opbouwend constructief.

- BRAL is een **vzw**. Het overgrote deel van onze werking komt van subsidies. We halen ook inkomsten via lidgelden en giften. Een plaatje van onze financiële structuur in 2019 vind je op [p. 36](#).
- BRAL is een **beweging**. Meer dan ooit willen we in onze dagelijkse werking inspelen op wat er beweegt in Brussel. Het grotere publiek kent ons van dossiers waarmee we in de pers komen, waarbij we zoveel mogelijk mensen en groepen wapenen om zelf positie in te nemen in het publieke debat. Het is vanuit dit netwerk, en samen met onze Algemene Vergadering en onze achterban, dat onze beweging vorm krijgt en groeit. Verder werken we ook samen met collectieven en comités of organisaties aan hun acties.
- BRAL is een **ledenvereniging**. We verenigen bewonersgroepen, organisaties en Brusselaars, die we ondersteunen in hun strijd voor een duurzaam Brussel. In de Algemene Vergadering van BRAL (bestaande uit onze leden en Raad van Bestuur) bepalen we de richting die BRAL uitgaat. Met hen vormen we onze acties en standpunten.
- De staf van BRAL staat in nauwe interactie met de Algemene Vergadering en de bredere beweging. De betaalde medewerkers van BRAL sloten het jaar af met acht.
- De Raad van Bestuur van BRAL bestaat uit acht vrijwilligers en volgt en stuurt de werking van BRAL van nabij. Een overzicht van de leden, medewerkers en bestuursleden vind je achteraan op [p. 42](#).

III. Visie op Brussel

Onze 34 lidorganisaties en 88 individuele leden onderschrijven volmondig onze visie. Wat betekent voor ons een duurzaam Gewest Brussel:

- Brussel biedt zijn inwoners alle kansen om zich te ontplooiën en een behoorlijke levensstandaard te ontwikkelen
- Brussel is een compacte en groene stad waar het goed is om te leven
- Brussel heeft een heterogene mix aan bewoners én gebouwen met diverse functies
- Brussel is een stad waar iedere - ook de minder-mobiele - bewoner en gebruiker zich vlot en milieuvriendelijk verplaatst
- Brussel is minder afhankelijk van olie
- Brussel produceert minder afval
- Brussel geeft ruimte aan het ontwikkelen van innoverende initiatieven
- De Brusselse overheidsdiensten, bewoners en gebruikers van de stad denken mee en werken samen in alle fasen van het beleid: voorbereiding, uitvoering, opvolging en evaluatie

IV. Onze impact in 2019

1. De mobiliteitswerking van BRAL

Een duurzame mobiliteit in Brussel is een van de hoofddoelstellingen in de visie van BRAL op Brussel.

Brussel is een anders-mobiele stad

Brussel is een stad waar iedere - ook de minder-mobiele - bewoner en gebruiker zich vlot en milieuvriendelijk verplaatst. Door de nabijheid van functies kan iedereen de meeste verplaatsingen gemakkelijk te voet of met de fiets afleggen. Voor de enkele langere afstanden bestaan snelle fietsassen en een hoogwaardig milieuvriendelijk openbaar vervoer, de klok rond. Alles wordt dichtbij geproduceerd, niet aan het andere eind van de wereld. Producten worden vervoerd met performant en milieuvriendelijk vrachtvervoer. Het autogebruik is gedaald en daardoor hebben de inwoners en gebruikers van de stad zich de openbare ruimte opnieuw toegeëigend en ingevuld met groen en recreatie.

Als middenveldorganisatie neemt BRAL een positie in tussen overheid en bewoners, maar met een duidelijke eigen visie (zie het stukje uit onze visietekst). We verdedigen de belangen van onze leden en achterban bij de overheid. En we maken beleidsbeslissingen begrijpelijk voor lokale bewoners en geven die informatie door. Om beide rollen goed te vervullen, zetten we continu in op innovatie en kennisontwikkeling. De werkmethodes van BRAL, die ook bij de mobiliteitswerking passen, zijn onder te verdelen in **3 grote luiken**.

A. BRAL is een stadsbeweging voor een duurzame mobiliteit

Als vereniging van bewonersgroepen, organisaties en Brusselaars, steunt BRAL haar achterban en leden die een duurzame mobiliteit in Brussel behartigen. We staan hen bij in concrete dossiers, geven uitleg bij procedures en plannen. We zetten samen acties op en onze standpunten worden in overleg en dialoog met leden en achterban bepaald.

Samen met onze leden, achterban en andere organisaties is BRAL een duidelijke stem in het Brussels debat over mobiliteit, publieke ruimte en luchtkwaliteit.

BRAL werkt samen met lokale bewonersgroepen, wijkcomités, andere organisaties. Afhankelijk van de actualiteit zal de samenwerking met deze groepen min of meer intensief zijn.

- Bruxsel'Air, Clean Air Bxl, Filter Café Filtré, voor luchtkwaliteit en mobiliteit
- EUCC, TAO-AFI, GAQ, Coördinatie Europa,... voor Europese wijk
- Welkomopdekleineren.be, AWB, schoolgemeenschappen, Atelier Groot Eiland, burgercollectieven, middenveld uit de vijfhoek voor een mobiliteitsomslag in het hypercentrum met een focus op verkeersveiligheid
- 1030/0 en later Heroes for Zero over de uitdagingen rond verkeersveiligheid
- We begeleiden een lokale groep die pleit voor een Schumanplein in 2020 die de zware mobiliteit op het rondpunt beperkt en een democratische design van de publieke ruimte vraagt. Gezondheid en milieu staan centraal in ons discours, zoals steeds.
- We ondersteunen scholen en groepen voor een betere verkeersveiligheid in hun dagelijkse, lokale routes naar school.

B. BRAL stimuleert de overheid tot het voeren van een duurzaam mobiliteitsbeleid

BRAL is een partner van de Brusselse regering in het streven naar een duurzame mobiliteit en kwaliteitsvolle publieke ruimte.

BRAL is officieel erkend als gesprekspartner van de Brusselse Gewestelijke overheid. BRAL is lid van de Gewestelijke Mobiliteitscommissie (GMC), de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie (GOC), de Milieuraad en de Brusselse Hoge Raad voor Natuurbehoud. In die adviescommissies verdedigen we stevast de principes van een duurzame mobiliteit.

In 2019 wogen we zo ondermeer op de beslissingen van de verschillende adviescommissies aangaande de mogelijke uitbreiding van het Metronetwerk naar het Zuiden; metro 3 Noord; de uitstap uit verbrandingsmotoren; de RPA (Richtplan van Aanleg) Wet, Herrmann-Debroux, Josaphat, Heyvaert, maar ook nog Kazernes, Mediapark, Weststation en Ninoofse Poort; de wijziging van het Wetboek Luchtkwaliteit Klimaat en Energie (1ste lezing); de wijziging van de bedrijfsvervoerplannen, de wijziging van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening; de stad 30; ... Uiteraard gaf BRAL ook advies over Good Move, het langverwachte gewestelijke mobiliteitsplan (zie verder).

Daarnaast geven we als mobiliteitsexpert ook advies aan diverse overheidsinstellingen op diverse overlegmomenten. Dit kan gaan over de duurzame mobiliteit binnen het Brussels

Hoofdstedelijk Gewest maar ook in de intergewestelijke mobiliteitsdossiers wordt de expertise van BRAL regelmatig gevraagd.

Ook wanneer overleg niet officieel georganiseerd wordt, laten we via verschillende wegen onze stem horen aan de regeringspartners, parlementairen, gemeentebesturen. Open overleg staat voor BRAL hierbij centraal, we zijn er immers van overtuigd dat we vanuit een loopgravenpositie geen stad kunnen maken.

C. BRAL zet continu in op expertiseopbouw, -verspreiding en -uitwisseling, zowel intern als extern

BRAL bestaat sinds 1973, meer dan 40 jaar bewonersacties, waaronder acties over mobiliteit, daaruit vloeit een enorme dossierkennis. BRAL deelt deze kennis graag en stelt ze dan ook beschikbaar via haar archief.

Via onze lokale contacten met Brusselaars en bewonersgroepen, via discussies met politici, academici en administraties, of uitwisselingen met andere organisaties bouwt BRAL continu expertise uit. We volgen de verschillende mobiliteitsplannen en -projecten op de voet, net zoals academische studies en concepten. We doen dit zowel op Brussels, Belgisch als op Europees niveau. BRAL is lid van Transport & Environment (T&E) en Health & Environmental Alliance (HEAL) en werkt regelmatig samen met andere Belgische of Europese partners. We spraken op het « forum Brise » voor een honderdtal syndicalisten over de luchtkwaliteit, LEZ, gemotoriseerd verkeer, fiscaliteit, de verdediging van het openbaar vervoer.

D. Concrete projecten

Gewestverkiezingen

2019 was een verkiezingsjaar. BRAL stak een tandje bij om van mobiliteit één van de bepalende thema's voor deze gewestverkiezingen te maken. Vanuit de werking luchtkwaliteit, en vanuit haar eigen expertise en kennis, maar ook die van de burgergroepen die samen met BRAL militeren voor een gezonde, verkeersveilige en duurzame stad, wogen we op de verkiezingscampagne, onder andere met een [Brussels Mobiliteitsdebat](#), om daarna mee te pushen richting een ambitieus regeerakkoord 2019-2024.

Van Burgerlobby naar de Staten-Generaal van de Brusselse Luchtkwaliteit

De eerste Staten-Generaal van de Brusselse Luchtkwaliteit had tot doel tijdens drie dagen wetenschap, open data en burgers samen te brengen. Het gaf een platform voor dialoog en ontmoeting aan iedereen die een schonere lucht voor Brussel wil. Er was ruimte voor dialoog en samenwerking, visies en oplossingen voor een gezondere stad.

De Staten-Generaal omvatte:

- Een **internationaal wetenschappelijk symposium**, "Resistance is in the air", georganiseerd door VUB, KU Leuven, ULB, FUSL UCL, UHasselt, met steun van FNRS en FWO op 25 en 26 april
- Een "**Scientists meet Practitioners**" world café, een uitwisseling tussen wetenschap en praktijk, georganiseerd door BRAL en Brussels Academy op 26 april

- Een **hackaton** "Airckaton", georganiseerd door studenten van ULB Solvay digital society op 26 en 27 april
- Een dag voor de burgers, "**#BXLdemandscleanair**", georganiseerd door BRAL en burgerbewegingen met debatten, workshops, rondleidingen, burgeracties, een info-hall en een politiek debat op 27 april

BRAL stond naast de algemene organisatie samen met VUB-Cosmopolis in voor het World Café "Scientists meet practitioners", en voor de citizen day #BXLdemandscleanair. Als de Staten-Generaal één overkoepelende ambitie had, dan was het wel om het belang van luchtkwaliteit nog eens duidelijk te maken één maand voor de verkiezingen. Een politiek debat vormde dan ook het perfecte slotakkoord. Dit debat sloot aan op onze [citizen lobby](#), een innovatief concept van BRAL waarmee we gedurende een jaar burgers en politici in gesprek lieten gaan. Een jury van burgers en experts - Annekatrien Verdickt (Filter Café Filtré), Delphine Morel (Bruxsel'AIR), Delphine Misonne (FUSL) en Tim Cassiers (BRAL) - bevroegen de verschillende partijen over hun luchtkwaliteitsbeleid. Het debat, zowel naar inhoud als naar vorm, werd grondig voorbereid met betrokken burgers en experts en met journaliste Sara De Sloover (BRUZZ) die het geheel modereerde.

Alle partijen stuurden hun tenoren om de Brusselaar ervan te overtuigen dat ze de nodige visie en maatregelen in de mouw hadden zitten: Pascal Smet (one.brussels); Céline Fremault (cdH); Viviane Teitelbaum (MR); Elke Van den Brandt (Groen); Alain Maron (Ecolo); Martin Casier (PS); Joris Pochet (CD&V); Jan Busselen (PVDA-PTB); Sven Gatz (Open VLD); Marc Loewenstein (Défi) en Elias Kartout (N-VA).

Dat er meer maatregelen nodig zijn, onderschreven alle partijen. Dat hierbij gezondheid, en de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie als leidraad moeten dienen, daar was ook iedereen van overtuigd. Deze principes vinden we ook in het regeerakkoord terug. We hopen

dat dit de start is van een kordaat beleid dat luchtkwaliteit centraal zet, en hier een wervend project voor alle Brusselaars van maakt.

BRAL Memorandum

Een gezond, solidair en milieuvriendelijk Brussel, dat is waar we naartoe willen. BRAL schreef een regionaal memorandum met 25 punten die Brussel op de goede weg zetten. Verplichte lectuur voor de pasverkozenen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, leek ons! We [publiceerden het memorandum op onze website](#) en namen het mee in onderhandelingen met de beleidsmakers na de regionale verkiezingen.

Mobiliteit vormt uiteraard een belangrijk onderdeel van onze aanbevelingen. Zowel tijdens onze ontmoeting met de regeringsonderhandelaars (11 juni) als bij bilaterale gesprekken besteden we ruim aandacht aan de nexus mobiliteit-luchtkwaliteit.

Open brief

Naast dit technisch document dat inzoomt op concrete maatregelen, wezen we als BRAL ook na de verkiezingen op wat er echt op het spel staat. Met name de gezondheid en veiligheid van de (jonge) Brusselaars. We hebben niet de tijd om 5 jaar te verliezen. Het brede draagvlak om drastische maatregelen te nemen en de publieke ruimte open te stellen voor de actieve weggebruikers is er.

Daarom drongen BRAL en verschillende Brusselse burgerbewegingen en organisaties met een [open brief](#) aan op een hoog ambitieniveau bij de Brusselse onderhandelaars. Dit werd opgepikt door [BRUZZ](#) en [De Morgen](#).

Burgermetingen Luchtkwaliteit: ExpAIR en AirCasting

BRAL is een voorloper in 'citizen science' in Brussel, waarbij we sterk inzetten op de participatieve metingen van luchtkwaliteit met onze projecten 'AirCasting' (samen met VUB-Cosmopolis) en 'ExpAir' (samen met Leefmilieu Brussel). Uit die jarenlange ervaring puurden we een publicatie « *Citizen Science, collective knowledge empowers* » (BRAL.Brussels/citizenscience). We zijn trots op deze 'living labs' rond micropartikels waarbij betrokken burgers ijveren voor een gezondere lucht door een overmatig autogebruik aan te klagen. De publicatie bespreekt de sleutels voor een succesvol living lab en het monitoren van gedragsverandering (zoals de telling van fietsers door Brussel Mobiliteit en ProVélo). Over onze innoverende methode van burgerwetenschappen gaven we in juni 2019 een vorming «Eurêka».

Parallel daarmee bracht ook **Smarterlabs** (smarterlabs.eu), het Europese actieonderzoek waar we partner van zijn, in maart zijn [conclusies](#) met een focus op het organiseren van living labs over mobiliteit dankzij technologie die de burgers in handen nemen.

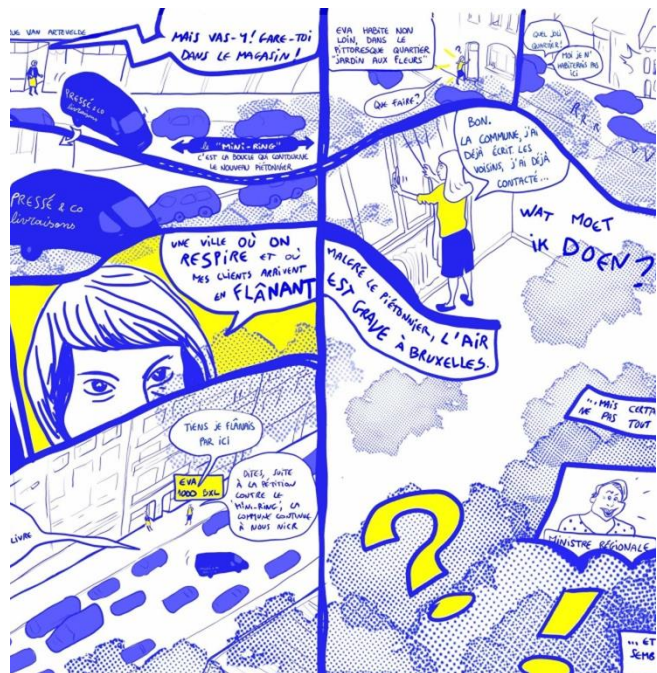
Publicatie « *Dat lucht op! Vechten tegen immobiliteit* »

"Brussel, 2015. Elke dag is de lucht in Brussel vervuild en niemand lijkt er om te geven. Beetje bij beetje kwam daar verandering in." Zo begint onze [strip](#) over de beweging rond de luchtkwaliteit in Brussel. De strip informeert burgers over hoe ze kunnen bijdragen aan een gezonde en anders-mobiele stad. Vlak voor de verkiezingen gaven we zo stof tot nadenken en inspiratie om zelf te wegen op het beleid.

De strip, bedacht en getekend door BRAL-duizendpoot Marie Coûteaux, bevat ook een poster die de veelheid aan mogelijkheden toont voor een betere mobiliteit in Brussel, zoals de zonale heffing, beperkingen op parkeren en *traffic calming* door lokale lussen aan te leggen.

De AirCasters-filmpjes

We zijn dagelijks blootgesteld aan luchtvervuiling. Maar hoe sterk precies, hangt af van waar en wanneer je je bevindt. Je staat er vaak niet bij stil dat je woont, werkt of vaak passeert in verontreinigde lucht. Daarom startten BRAL en Cosmopolis VUB het project AirCasting Brussels samen met vele burgers. Vijf deelnemers getuigden over hun motivatie om de Brusselse luchtkwaliteit te meten [in evenveel filmpjes](#): arts en mama [Patricia](#), [Rajaa](#) uit Molenbeek, ex-automobilist [Katia](#); expat [Olivier](#) K en papa [Olivier](#) D. Tim Cassiers en Liévin Chemin van BRAL en Nicola Da Schio van VUB legden in een [zesde filmpje](#) het project uit.

Autofiscaliteit en LEZ: ijveren voor een zonale heffing

Om de autodruk tegen te gaan, de luchtkwaliteit te verbeteren en voor een stad op mensenmaat ijvert BRAL voor een aantal overheidsinstrumenten.

Met de Low Emission Zone (LEZ) zette de Brusselse regering op 1 januari 2018 een eerste stap. Het eerste rapport kwam in 2019 uit. Als de communicatie over het nut en de weldadige effecten van de LEZ goed loopt, met duidelijke doelstellingen en evaluatie-criteria, dan geloven we in de LEZ en zullen we ze ook openlijk steunen. Maar nergens is een LEZ al afdoende gebleken om de luchtkwaliteitsnormen te halen. Wat we blijven herhalen op conferenties en workshops: luchtkwaliteit blijft één van de hoofdredenen voor een ambitieus en stedelijk mobiliteitsbeleid.

Daarom pleit BRAL ook voor de invoering van een autofiscaliteit die de werkelijke externe kosten van het autobezit en -gebruik in rekening brengt. Concreet ijvert BRAL voor een zonale heffing. *What a difference a day makes!* Terwijl de Brusselse regering in 2018 nog op de rem duwde voor de hervorming van de autofiscaliteit, staat een zonale, Brusselse heffing en een Belasting op Inverkeerstelling op basis van de milieuprestaties in de regeringsverklaring van 2019. We geloven graag dat ons gewestelijke memorandum en het [federale memorandum dat BRAL met de andere milieufederaties](#) opmaakte, daarvoor iets tussen zat. Na de verkiezingen hielden we de druk hoog, zowel in de media (zie De Standaard op [28](#) en [29 augustus](#)), op onze [website](#), als tijdens overleg met de kabinetten en op studiedagen en andere evenementen.

Gewestelijk Mobiliteitsplan Good Move

Het nieuwe Gewestelijk Mobiliteitsplan Good Move was een grote kluif in 2019. BRAL gaf haar [input](#) in de Gewestelijke Mobiliteitscommissie (GMC), en riep als stadsbeweging op om te [reageren](#) op het openbaar onderzoek.

Good Move spiegelt de Brusselaar een aantrekkelijk toekomstbeeld voor, met meer ruimte voor zachte mobiliteit. Dat maakt ons hoopvol. Alleen ontbrak het aan effectieve scenario's om er te geraken, zoals een duidelijke prioritering en fasering in de catalogus aan goede maatregelen. Ook zijn er voldoende moed, middelen en richtinggevende principes nodig om de gemeenten op een lijn te krijgen. Want voor veel projecten is men wel zeer afhankelijk van de goodwill van die gemeenten (en andere spelers). *"Rien n'est gagné d'avance vu l'écart entre ce neuf paradigme séduisant de techniciens, et la réalité dure et complexe"*, gaven we mee op 5 juni, als panellid voor het middenveld tijdens het Good Move FORUM, en in ons memorandum voor de regionale verkiezingen.

Metropolitane zone

Bussel is geen eiland. Een coherent mobiliteitsbeleid is enkel mogelijk indien het op grootstedelijke schaal bekeken wordt. Als Brusselse organisatie is BRAL uiteraard gericht op de Brusselse context, die zowel haar eigen specificiteit heeft, maar die eveneens rekening moet houden met de Vlaamse en Waalse context. BRAL is als meertalige organisatie uitstekend geschikt voor deze rol. Ook in 2019 gaan we verder de dialoog aan met actoren uit de 3 regio's en alle beleidsniveaus om een bijdrage te leveren aan de voortgang van het debat met progressieve én pragmatische voorstellen. We volgen ook een aantal concrete dossiers nauw op.

Brusselse Ring

BRAL volgt de ontwikkelingen in het dossier van de Brusselse Ring op. Zo waren er een individuele uitwisseling met de Werkvennootschap en de deelname aan een informeel overlegmoment (31/1). Voor dit dossier stemmen we vooral af met o.a. BBL, Natuurpunt en Greenpeace. We reageerden op de aankondiging van de Brusselse regering om de maximumsnelheid te laten dalen tot 100 km per uur [in BRUZZ](#).

LOOPER - verkeersveiligheid

Looper, een project van BRAL en VUB, wilde de mobiliteitsoverlast in de publieke ruimte aanpakken. Dankzij een participatief proces gingen buurtbewoners, gemeentes en andere actoren op zoek naar oplossingen voor de mobiliteitsproblemen die ze zagen in hun specifieke buurt. Een van de oplossingen werd vervolgens gekozen om uit te voeren op een publieke plek en Looper monitorde tot slot wat het effect was van deze interventie.

Deze methodologie hebben we twee keer uitgevoerd, voor twee verschillende projecten: een campagne rond verkeersveiligheid in de Helmet-wijk en een schoolstraat in de Dailly-wijk. Hoe het project startte en met welke methode lees je op onze website: [Samen nadenken over mobiliteitsoplossingen voor Helmet](#).

Een aantal buurtbewoners, jong en minder jong, maakten een [ronde mandala](#) met allerlei vrolijke figuren [op een gevaarlijk kruispunt](#). Dit idee dook op in een van de participatiesessies om de verkeersveiligheid te verbeteren in de eerste loop. Later hebben we de snelheid van de auto's opnieuw gemeten. [Helaas, een likje verf verandert de snelheid van auto's dus niet](#). Een drastischere maatregel is nodig. De gemeente Schaarbeek volgt dit op!

Voor de tweede fase zijn we naar de Dailly-wijk verhuisd, zie: [Looper start met tweede loop](#). Daar steunen we de Ecole 10 bij het testen van een schoolstraat. Vooraleer we een aanvraag bij de gemeente indienden, hebben ook hier uiteraard eerst ontmoetingen georganiseerd met burgercomités, ouders, en leerkrachten om het draagvlak voor een test te peilen. De feedback was positief, we zijn dus snel overgegaan naar de volgende stap. We plaatsten bij een paar buurtbewoners telramen om samen het verkeer in de straten rondom de school *vooren tijdens* de schoolstraat te analyseren. De resultaten kan je online bekijken op de website van [telraam.net](#). Hiernaast wordt het verkeer ook door VIAS gemeten aan de hand van officiële meetapparatuur. Ook hier hebben we voor ouders en buurtbewoners sessies georganiseerd en zijn we voor de schoolpoort actief gaan communiceren.

Metro Noord - Zuid

De aanleg van metro 3 tussen Albert en Bordet is het grootste investeringsproject ooit in Brussel. Gezien de schaal van dit project, stelde BRAL zich ernstige vragen bij de fasering en de fragmentering van het hele metro-dossier. Heel het project is opgedeeld in verschillende brokjes, die elk hun eigen verloop, timing, en -jawel- momenten van burgerparticipatie kennen. Dit leidde tot een matig projectbeheer, en vooral een gebrek aan inspraak over de fundamenteën van metro 3. BRAL bleef daarom bij instanties aandringen op **een volledige maatschappelijke kosten-baten analyse** van het hele mobiliteitsplaatje.

In de eerste helft van 2019 was het metro-project opnieuw niet uit de actualiteit weg te branden: er was [ophef over het station Toots Thielemans en de gevolgen voor de Stalingradlaan](#), [academici stelden vragen bij het metro dossier](#), [stadsverenigingen rekenden voor dat de klimaatimpact](#) wel eens zwaar zou kunnen tegen vallen, en er was ook debat over de [kosten](#) van het project. Stof genoeg voor BRAL om haar leden te consulteren over dit project met een speciale ledenvergadering op 12 maart. Het besluit? BRAL en haar leden erkenden de voordelen van de metro als vervoersmodus op metropolitane schaal. We oordeelden echter dat de geplande metro 3 onvoldoende aantoonde dat het die voordelen kan bereiken. Snellere en kleinere investeringen in bovengronds vervoer kunnen volgens ons meer effect hebben op de gewenste *modal shift*.

BRAL lichtte deze visie toe tijdens een door [IEB georganiseerd debat](#). En ook in een [interview met BRUZZ](#), op het moment dat bekend raakte dat de kostprijs van de metro de Brusselse schuld richting 8 miljard euro zou duwen.

Ondertussen liepen de procedures van de verschillende projectsplinters verder: de aanleg van Toots Thielemans, de onderdoorgang van het Noordstation, het bestek van de MER voor metro noord,... BRAL diende telkens [bezwaarschriften](#) in en bracht haar opinie in de overlegcommissies.

Tramdebat

Gelinkt met het metro dossier is er ook het tramproject naar Neder-Over-Heembeek. Eén van de uitdagingen is het mogelijk verlies voor Neder-Over-Heembeek van een rechtstreeks verbinding met Brussel-centrum. Daarnaast is er ook heel wat commotie rond het project zelf, het mogelijke traject en de impact op de rest van het transportsysteem. BRAL keek voor dit debat echter ook over de gewestgrens, en de mogelijke aansluiting van dit project met de ringlijn van BrabantNet. We gebruiken onze contacten bij de Werkgenootschap opdat ze hun plannen - en dan vooral die van de Ringtrambus - toelichten tijdens een debat over de tramplannen in en rond Neder-Over-Heembeek op 4 juni. De MIVB lichtte van haar kant de Brusselse plannen toe. Deze avond was een samenwerking met GC Nohva en De Groene Wandeling/La Promenade Vert (het verslag staat op [onze website](#)).

Voetgangerszone

BRAL blijft het debat over duurzame mobiliteit en publieke ruimte in de Vijfhoek activeren en animeren. Daarnaast verdiepen en verspreiden we onze standpunten over thema's als tijdelijk gebruik, leegstand en handel in de heraangelegde voetgangerszone.

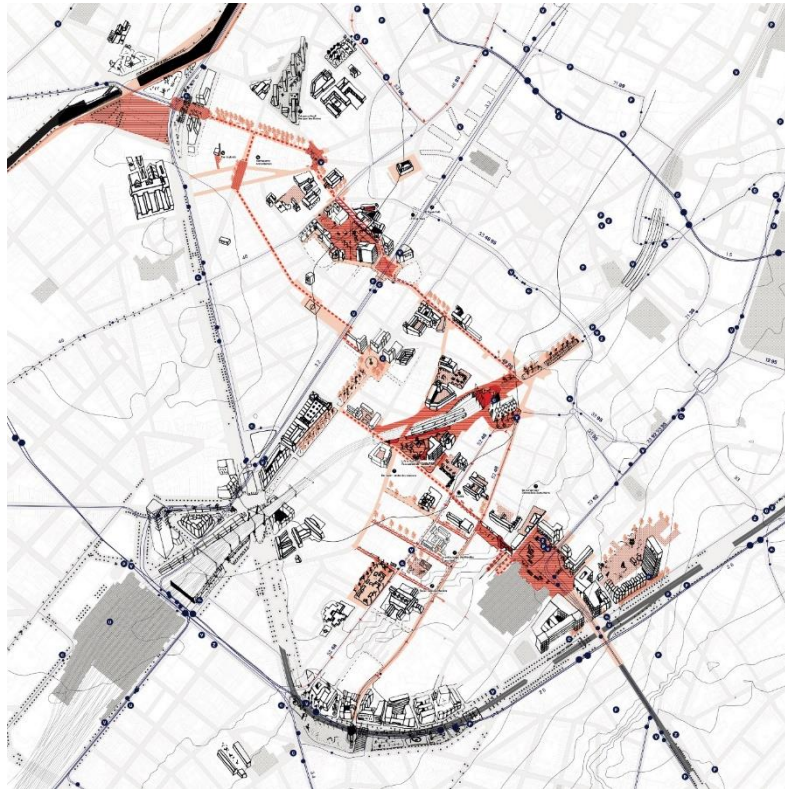
In 2019 organiseerde BRAL een middagsessie "[Piétonnier, het potentieel onthuld](#)". Tijdens deze sessie kwamen meerdere sprekers aan het woord over het potentieel voor (lokale) handel en andere activiteiten in en rond de voetgangerszone. [Hier vind je de slides](#).

Shared Mobility, Shared Space

Al enkele jaren denkt BRAL samen met [BSI-BCO](#), [AWB](#), [WelkomopdeKleineRing](#) (ontpopt uit Bye Bye Kleine Ring) en vele andere partners na over de Vijfhoek als metropolitaan centrum voor een ecologische stad. Het onderzoek van Brussels Centre Observatory van het Brussels Studies Institute (BSI-BCO) naar het [Brussels grootstedelijk centrum](#) leidde tot een visie die de voetganger centraal stelt in het hele stadscentrum, iets waar BRAL zich in kan vinden. De visie sluit aan bij het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling en Good Move.

In ateliers en workshops kreeg de visie vorm, en werden mogelijke plekken en interventies opgelijst. In 2018-2019 organiseerde BRAL 2 keer 2 co-designworkshops met BSI-BCO, Architecture Workroom, en WelkomopdeKleineRing, genaamd "Shared Mobility, Shared Space", om over te gaan naar experimenten en ingrepen in de stad.

Eind 2019 konden we concreet aan de slag met een [project blauw-groen in de zuidelijke vijfhoek](#), gesteund door de VGC in het kader van Stedelijk Beleid. Doel van het project: een coproductiedynamiek op gang brengen met de sociaal-culturele organisaties van de wijk, om te werken aan een ademende (minder vervuilde) binnenstad die meer uitnodigt tot wandelen en actief gedrag. Een groene as moet de vele scholen van de wijk verbinden en het verkeer rond deze scholen verminderen. Het stadscentrum vergroenen en doorlaatbaar maken door dit project, in combinatie met de versterking van de blauwe netwerken, biedt ook een antwoord op de "hitte-eilanden" waar het stadscentrum gevoelig aan is.

Project Zuidelijke Vijfhoek – tussentijdse resultaten van de co-productieve workshops door AWB, BRAL, BSI-BCO en bye bye kleine ring. © AWB, 2018.

BRALcafé fietsinfrastructuur

We organiseerden in 2019 een BRALcafé over fietsinfrastructuur met een aantal gespecialiseerde leden en burgercomités. Na een online debat tussen verschillende organisaties bleek het nodig om iedereen samen te brengen voor een gesprek. We luisterden naar de meningen van elk om te komen tot een paar gemeenschappelijke argumenten voor de lange én de korte termijn.

Autosalon 2020

Op donderdag 5 december 2019 hield FEBIAC, de Belgische automobiel- en tweewielerfederatie, haar persconferentie voor het Autosalon jaargang 2020. Een coalitie van verenigingen en burgerbewegingen actief rond duurzame mobiliteit was erbij met [haar eigen perscommuniqué](#).

De coalitie riep de overheid op om de promotie van auto's, inclusief reclame, aan banden te leggen. Het is dringend: luchtverontreiniging tast onze gezondheid aan, de

klimaatnoodtoestand is uitgeroepen en actieve weggebruikers riskeren elke dag hun leven. De coalitie riep ook de burger op om niet deel te nemen aan deze hoogmis van autoreclame. Alle info op: boycottautosalon.be

Zoals altijd ging de aanloop naar dat salon gepaard met een stortvloed aan publiciteit, vooral voor krachtige, snelle, massieve en dus gevaarlijke auto's. Deze reclame palmde massaal alle media en de openbare ruimte in.

Deze coalitie vroeg daarom:

- een verbod op alle vormen van publiciteit voor auto's;
- indien dit onhaalbaar is: een progressiviteit inbouwen, en alle reclame verbieden voor voertuigen met een verbrandingsmotor die meer dan 95 gr/CO2/km uitstoten én voor elk voertuig met een te hoog gewicht, te hoog vermogen en een te hoge snelheid en waarvan de vorm van de voorkant gevaarlijk is voor anderen (dat geldt voor de overgrote meerderheid van de SUV's).

Tekende je al de [petitie](#) om de eisen kracht bij te zetten?

2. De stedenbouwwerking van BRAL

Ook in onze stedenbouwwerking neemt BRAL als middenveldorganisatie een positie in tussen overheid en bewoners, met een duidelijke eigen visie: streven naar een toekomstgerichte en participatieve stedenbouw. We werken aan drie kernthema's.

Brussel is een compacte en groene stad

Brussel is op een doordachte en hoogwaardige manier wordt verdicht. Leegstand is verdwenen en onbebouwde zones kregen nieuwe woningen, handel, tewerkstelling en diensten. Andere zones of plekken zijn dan weer groen geworden. Gebouwen en natuur zijn overal met elkaar verweven? De groene ruimten vormen een netwerk, met als doel een optimale beweging van koele en zuivere lucht naar de bebouwing en een maximale biodiversiteit.

Brussel is een heterogene stad

Brussel is een stad waar sociale en functionele gemengdheid heerst. Er bestaan geen grote sociale verschillen tussen wijken, geen monofunctionele zones en ook op het niveau van de gebouwen bestaan diverse functies zoveel mogelijk naast elkaar.

Brussel biedt zijn inwoners alle kansen

Iedereen kan zich een behoorlijke en geschikte woning veroorloven. Het recht op wonen primeert op het recht op privé-eigendom.

We voeren onze stedenbouwwerking op drie verschillende manieren uit:

1. We organiseren terreinbezoeken waarmee we bewoners en experts om stedenbouwkundige vraagstukken in beeld brengen in Brussel.
2. We zetten samenwerkingen op met andere organisaties, in Brussel en daarbuiten.
3. We voeren gedegen analyses uit in het kader van openbare onderzoeken, waarbij dit jaar veel aandacht is gegaan naar de befaamde 'Richtplannen van Aanleg'. We maken ook analyses van specifieke vraagstukken of belangrijke stedelijke projecten in Brussel, zoals de Josaphat site, Neo, of de planning van nieuwe woningen aan het Kanaal. Met die analyses adviseren we de overheid en het grote publiek. Zo bewegen we de Brusselaars om ook te reageren op de openbare onderzoeken.

A. Terreinbezoeken in eigen productie

Safari zuid

Op 1 juni 2019 hakten een 50-tal mensen zich een weg door de wildgroei aan plannen voor de omgeving van het [Zuidstation](#). Het Gewest stelt er een richtplan van aanleg voor op, de NMBS en privé-ontwikkelaars lanceren grote vastgoedprojecten, bewoners en lokale verenigingen zitten met een ei... Er zijn veel gebouwen die leeg komen te staan (denk aan de tri Postal en de kantoren van de NMBS), een verborgen Zenne, welbespraakte omwonenden die meer groene ruimte en betaalbare woningen willen, en commerçanten die pleiten voor een lokale economie. Het was een leerrijke zaterdag! We maakten [er dit verslag](#) van.

Vorst-sur-Senne

Een tweede verkenning van stedelijke zones waarbij we meerdere spelers in de buurt aan het woord laten, was Vost-sur-Senne in oktober 2019. Vorst is binnen Brussel de gemeente met het grootste hoogteverschil, van hoogte 100 tot de Zenne. Water was er overal, van de vele bronnen op de heuvelflanken tot aan de zompige bodems rond de Zenne. Opnieuw zien we een lasagne aan plannen en veel zin bij de buurtbewoners voor initiatief om hun buurt te verbeteren. We gaven een overzicht van de sprekers [hier](#), maakten een [fotoverslag](#) en een [verslag van dit goedgevulde debat](#).

B. Samenwerkingen

Fabriquer la ville, stadsmakers uit BXL en Liège op bezoek in Montréal

Of het nu in Canada of in België is, burgers eigenen zich de stad toe. Ze spinnen het duurzame weefsel van de stad. Ze doen dat vaak in de publieke ruimte, samen met elkaar, maar ze werken ook samen met de overheid en de privésector. Hoe gaan die stadsmakers aan de slag? Hoe kleuren zij de *urban commons* (stedelijke commons) in?

Tien jonge creatievelingen gingen in juli 2019 [op verkenning in Montréal](#), Canada. Het werd een week vol ontmoetingen met bevlogen Canadese stadsmakers.

We maakten van het bezoek ook een [publicatie, Fabriquer la Ville](#). Met foto's, portretten en een dubbelinterview geven we je een inspirerende inblik in de *urban commons* van de actoren ter plekke.

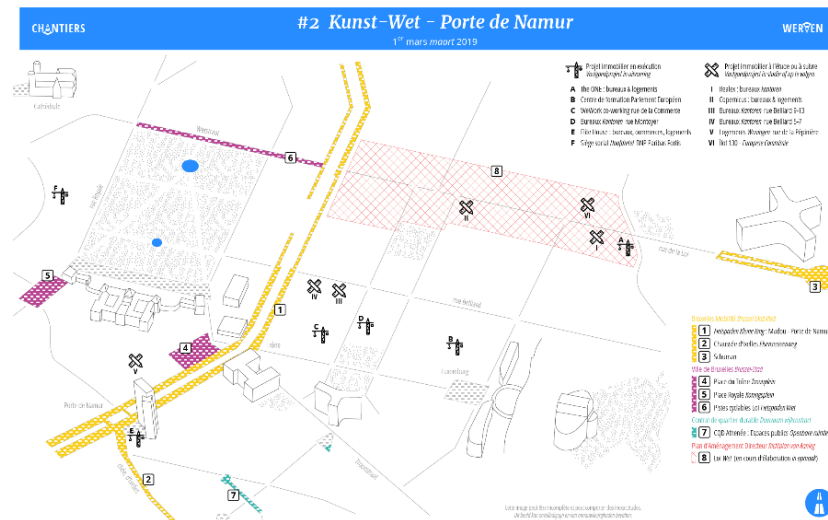
Uit de gesprekken met de lokale actoren konden we al snel vergelijkingen trekken naar onze omgeving in Brussel en Luik. We denken in drie artikels luidop na over hoe een stadswaefsel zich op een collectieve manier kan ontwikkelen. Hoe eigenen burgers zich braakliggende terreinen toe? Hoe gaan ze met elkaar om en wat is hun verhouding met de overheid? Wat heeft het concept commons hiermee te maken? Wanneer is iets überhaupt een common? Bestaat er ook zoiets als commons-washing?

Deze publicatie meet de temperatuur van de stedelijke context. Steden ondergaan vandaag ingrijpende sociale en ecologische veranderingen (klimaatverandering, immigratie, toenemende sociale ongelijkheid, ...) die ons dwingen na te denken over hoe we de stedelijke ruimte invullen en beheren. De hedendaagse financiële en vastgoedlogica bracht uiteenlopende vormen van commodificatie van de stad voort die de meest kwetsbare mensen nog meer uitsluiten. "Uw stad is verkocht", een oude slogan van BRAL, is nog steeds relevant. Geconfronteerd met deze situatie, mobiliseren en experimenteren burgers met nieuwe manieren om "de stad te maken". De opkomst van de *urban commons* kan volgens ons een duurzame bijdrage vormen om steden meer inclusief, gezond en milieuvriendelijk te maken.

BRAL gelooft dat een sterk en veerkrachtig internationaal commonsnetwork steun kan bieden aan die projecten die bijdragen aan een duurzame samenleving. De visite in [Montréal](#) is een

vervolg op de ontmoetingen die BRAL had in [Utrecht](#) (2017) en [Berlijn](#) (2018). We [lanceerden](#) de publicatie in december op locatie in [iMAL](#) (het Brusselse Fablab), in aanwezigheid van [Hoplr](#), [Tournevie](#), en Sigfried Kellens (stadsmaker, en lid van BRAL). Xavier Klein, die werkt voor iMAL, gaf ons een rondleiding. Deze mooie publicatie was meteen het laatste wapenfeit van Toha De Brant, die BRAL verliet om zich voltijds op fotografie toe te leggen.

Brusselse werven / Chantiers bruxellois

De stad en haar ruimtelijke ordening zijn het voorwerp van talrijke projecten. Wanneer ze de hele stad herstructureren hebben deze plannen een groot strategisch belang en moeten we deze 'werven' ook *buiten* het project bekijken. Pas dan kan een project de effecten op het stedelijke weefsel en samenleving inschatten om ermee rekening te houden. Vanuit deze gedachte organiseerden we samen met Inter-Environnement Bruxelles, PetiteCeinture.be, Architecture Workroom & BCO-BSI **Chantiers Bruxellois / Brusselse werven #2**.

We nodigden opnieuw projectontwikkelaars, analisten en betrokken actoren uit om een duidelijker beeld te krijgen van hoe deze "werven" onze publieke ruimtes en hun gebruikers zullen beïnvloeden. De tweede editie focuste op de ontwikkelingen rond de kleine ring: Madou - Kunst-Wet/Troon - Louisa/Guldenvlies - Zuid - Ninoofsepoort/Hallepoort - Saintelette - Noord. We sloten af met een debat in de Beursschouwburg met Tom Sanders (Perspective), Rien van de Wall (Kleine Ring.be), Claire Scohier (IEB), Roeland Dudal (AWB) en Steyn Van Assche (BRAL), met als sleutelvraag: [Hoe cocreëren in Brussel?](#)

Leegbeek, de twintigste gemeente / Saint-Vide, la 20ième commune

Wist je dat er maar liefst 6,8 miljoen m² aan lege gebouwen en terreinen is in Brussel? Dit vormt een gemeente op zich, en dat terwijl er een huisvestingscrisis is! BRAL trok in 2019 aan de [alarmbel](#) met de [Leegbeek](#)-campagne, samen met Toestand, Febul, Communa, Woningen123Logements en SAW-B. Enkele cijfers: 44.000 gezinnen wachten op sociale huisvesting (met een gemiddelde wachttijd van 7 jaar), de huurprijzen zijn tussen 2000 en 2010 verdubbeld, meer dan 4000 mensen zijn

dakloos en een derde van de bevolking leeft in erbarmelijke omstandigheden. Deze cijfers tonen aan dat een oplossing hoogdringend is. De 20ste gemeente biedt een oplossing: gebruik die leegstand om in cocreatie met burgers deze ruimtes tijdelijk ter beschikking te stellen. Met een [manifest](#), een [debat](#) en [een levendig gemeentekrantje](#) en [mediatisering](#) rond de problematiek stelden we die oplossingen voor.

Vertoning en debat "Plannen voor Plaats"

Onze open ruimte wordt alsmaar kleiner. Minder plaats om te spelen, ontspannen, voor natuur of om lekker buiten te sporten. We moeten dus verstandig omspringen met de ruimte die ons nog rest. [Nic Balthazar](#) en Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck gaan op zoek naar vernieuwende ruimtelijke projecten en frisse ideeën over de inrichting van de openbare

ruimte. Op 14 februari besprak Steyn Van Assche de film in het Gemeenschapscentrum Elzenhof en op 6 mei in Gemeenschapscentrum De Markten, met de Brusselse [BMA bouwmeester maître architecte](#), Kristiaan Borret.

ARIB/FUP

De Brusselse beroepsunie van architecten (ARIB/FUP) nodigde BRAL uit als centrale gast op het debat over stadsprojecten en bewonersbetrokkenheid op 20 juni.

Actualiteitsdebat RPA's

Veel projecten lieten van zich spreken dit jaar, met natuurlijk de Richtplannen van Aanleg als hoofdbrok. We wisselden uit met bewoners, Brusselaars, stakeholders en institutionele spelers. We namen van de gelegenheid gebruik om ook onze leden te informeren over de plannen en het debat te lanceren op 26 november. Zie ook verder bij het hoofdstuk over de openbare onderzoeken.

C. Openbare onderzoeken

neemt de PAD's/RPA's onder de loep

Zoals gewoonlijk reageerde BRAL op belangrijke openbare onderzoeken uit Brussel. In 2019 kwam er een **pletwals aan plannen** op de Brusselaars af, namelijk de [richtplannen van aanleg \(RPA, in het Frans *plan d'aménagement directeur \(PAD\)*\)](#). Dit nieuwe planningsinstrument zal effect hebben op grote lappen Brussel voor de komende jaren. De RPA's baarden ons van [in het begin](#) zorgen, omdat het type woningen niet wordt opgelegd. Er is dus geen garantie dat er ook plaats is voor betaalbaar wonen.

We analyseerden de eerste generatie RPA's in de lente (Kazerne, Ninoofsepoort, Weststation en Mediapark, zie onder) en [formuleerden onze aanbevelingen om het RPA als planningstool op punt te zetten](#). We stelden vast dat er met de opmerkingen over de visie uit de suggestieronde nauwelijks werd rekening gehouden. In het kort vroegen we een ruimere perimeter voor het strategische luik, een brug tussen plannen en uitvoeren, publieke woningen, tijdelijk gebruik, een algemene impactstudie en planbatan. Maar het belangrijkste was dat we hoopten dat de nieuwe regering even een pauze zou nemen om dit nieuwe planningsinstrument te evalueren en aan te passen. Wat niet gebeurde.

We schreven in het najaar dan ook een vernieuwde reeks algemene aanbevelingen in [PADDEN: part II](#) én formuleerden opnieuw onze specifieke opmerkingen per RPA (Josaphat, Heyvaert, Delta-Herrmann-Debroux en Wet, zie onder). We herhaalden onze vorige aanbevelingen en voegden toe: faseer de regelgeving, stel duurzaamheid centraal, gebruik de PAD's om de strijd aan te binden met de warmte-eilanden en geef prioriteit aan groene ruimten.

Het ziet er naar uit dat 2020 ook in het teken zal staan van de RPA's. Een jaar later dan verwacht in 2018, zal het RPA Maximilaan-Vergote in 2020 effectief uit de startblokken schieten, samen met de RPA's NAVO/Defensie en Heizel. [Dat de verplichte infomomenten voor deze plekken in 2019 op dezelfde dag vielen, deed ons zacht gezegd de wenkbrauwen fronsen.](#)

Het klimaat is een belangrijk thema voor de nieuwe Brusselse regering. Als reactie op het regeerakkoord benadrukten we het belang van haar voornemen om 'ook op stedenbouwkundig niveau te anticiperen op de klimaatverandering'. [We moedigden de regering daarom aan om een PAD-pauze in te lassen om de gevolgen van dit voornemen in te schatten.](#) Want in het huidige kader van de richtplannen van aanleg komt er geen antwoord op de belangrijke vraag ["Welk effect hebben alle PAD's samen op groen, biodiversiteit en klimaat?"](#)

Specifieke aanbevelingen voor de richtplannen van aanleg

Vier gebieden kregen de eer als eerste gepland te worden met een RPA/PAD: Mediapark, Ninoofsepoort, Kazerne en Weststation. Wij hebben voor drie van deze gebieden specifieke aanbevelingen gemaakt. Daarna volgden Josaphat, Heyvaert, Delta-Herrmann-Debroux en Wet.

Mediapark

Het is volgens ons een ramp om de mobiliteit rond het Mediapark te beperken tot enkel die site. [Een goed plan houdt ook rekening met de omliggende realiteit.](#) We pleiten ook voor een 'wild kwadrant' voor behoud van de biodiversiteit en groene ruimte voor de bewoners. Nu offert het plan het belangrijkste stuk natuur op de site grotendeels op voor de geplande woningen.

Ook de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie stelt dat de groene ruimte in dit RPA beter beschermd moet worden. Daarom dringt zich maar één conclusie op: [dit plan moet terug naar de tekentafel.](#)

Ninoofsepoort

De Bermudadriehoek aan de Ninoofsepoort, eigendom van projectontwikkelaar Besix, is een doorn in het oog van vele omwonenden: te hoog en te dicht voor een al dichtbevolkte wijk. [Volgens ons kan het Gewest deze driehoek maar beter onteigenen.](#) Een andere, simpelere optie is om deze torens uit het richtplan halen. We dromen ervan dat het Gewest samen met omwonenden een alternatief project uitdenkt dat ook aan hun behoeften voldoet. [Een aquarium, bijvoorbeeld.](#)

De [Gewestelijke Ontwikkelingscommissie verzette zich ook tegen de geplande 3 torens aan Ninoofsepoort.](#)

Weststation

[PAD Weststation was het beste plan van de eerste reeks](#) met een fietsas, oog voor ecologie, waterbeheer en productieactiviteiten. Maar een operationele nota ontbreekt en men spreekt niet over het soort woningen dat men wil. Het grootste discussiepunt is (wederom) de densiteit. Meer bouwen is pas echt aangewezen als men genoeg mobiliteit, scholen in de buurt, werkgelegenheid etc. kan verzekeren.

Herrmann-Debroux

Dit richtplan stelt voor om het viaduct waar dagelijks 101.000 auto's rijden, te verwijderen, ambitieus! Volgens ons kan een 'stedelijke boulevard' enkel slagen als we dat verkeer minstens halveren dankzij een zonale heffing. [Het luik openbaar vervoer moet ook nog beter.](#) Buurtbewoners van Demey die zich verzamelden in het [collectief PadBeton](#) maakten ons attent op de overdreven densiteit en het gebrek aan groen in de plannen. Het [ecologische aspect en de biodiversiteit](#) in de landschapsplannen voor de Woluwevallei worden vergeten.

Wet

Meer huisvesting in de kantoorgoot genaamd Wetstraat: yés. [Meer plaats voor fietsers en voetgangers, laat maar komen!](#) Meer publieke en groene ruimte, ook niet te versmaden. En is dit RPA geen pleidooi voor een vermindering van het aantal rijstroken op de Wetstraat? Ook goed: betere Noord-Zuidverbindingen waardoor de Wetstraat al iets meer een overbrugbare canyon wordt. Om maar te zeggen: 't ziet er op het eerste zicht een beloftevol plan uit.

Maar het lijkt wel op maat geschreven van een specifieke projectontwikkelaar. [Buurtbewoners trokken fel van leer tegen](#) de geplande Wetstraattorens. Het moet gezegd, de spelregels laten een torenmonopolie toe met afschrikwekkende hoogtes. We vragen daarom een [hoogbouwnota](#): én een visie die helpt om keuzes te maken. [Een vraag die al meegaat sinds het nieuwe Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling.](#)

Heyvaert

Het Zennepark, de aanvaardbare verdichting en de keuze voor het behoud van productieactiviteiten zijn [goede uitgangspunten](#). Ze worden ook geconcretiseerd in een wettelijk luik dat telkens duidelijk maakt waarom er van een bepaalde stedenbouwkundige regel wordt afgeweken via dit RPA. Fijn. Toch is er één belangrijk aandachtspunt: we vrezen voor *windowdressing* wat betreft de productieactiviteiten.

Josaphat

Als er één gebied is dat groen & biodiversiteit als prioriteit verdient, dan is het de [Josaphatsite](#). Er komt geen antwoord op de vraag welk effect alle PAD's samen hebben op groen, biodiversiteit en klimaat en men maakt geen duidelijke keuzes. Uit respect voor de enorme rijkdom aan dieren en planten zegt BRAL samen met de omwonenden: '[Sauvons La Friche Josaphat](#)'. En dat doen we ook nog eens in het Frans, want [de overheid mag die knappe kans niet laten liggen](#).

Kaartje door Mathieu Simonson, oprichter van burgerbeweging Sauvons la Friche Josaphat

Andere openbare onderzoeken

Naast de PAD's trokken ook andere belangrijke dossiers onze aandacht, waaronder de plannen voor het WTC, het RAC en Thurn & Taxis:

- **WTC**

We hadden twee weken om een bezwaarschrift in te dienen voor de Koning Albert II-laan nummer 28-30, de Antwerpsesteenweg nummers 57-59 en 59B en de Willem De Molstraat nummer twee. Zegt dit adres u iets? Inderdaad, het is de locatie van die vermaledijde WTC-torens, excuseer, ZIN-torens.

- **Plannen RAC beter na protest**

Het Rijksadministratief Centrum is in openbaar onderzoek. Vaarwel, retrofuturistische ambtenarenstad. Welkom, crèche en school. Gezocht: sociale woningen.

- **Thurn & Taxis: een hoofdrol voor de parking?!**

Zoals de kaarten nu liggen, zal de belangrijkste ingang naar het park van Thurn & Taxis er vooral uitzien als een op- en afrittencomplex van een ondergrondse parking. BRAL ging hier tegenin met een bezwaarschrift.

D. Specifieke stadsprojecten

Josaphat

Sinds 2014 volgt BRAL een braakliggend terrein van 24 hectare in Schaarbeek, [Josaphat](#). We ondersteunen de vzw Josaph'Aire die zich inzet voor het duurzaam tijdelijk gebruik van de Josaphat site. Verschillende collectieven houden zich hier bezig met de biodiversiteit van de plek of met het koken met voedseloverschotten. We onderhouden het contact met de Maatschappij voor Stedelijke Inrichting (MSI) om de vertrouwensband met de overheid te versterken en uit te wisselen over wat er speelt op het terrein en bij de administratie zelf. We bezochten samen met hen ook de 'facilitateur eau' van Leefmilieu Brussel om van gedachten te wisselen over ecologisch waterbeheer van de site.

Foto: Toha De Brant

We co-organiseerden op zaterdag 4 en zondag 5 mei het [FAIRE Festival](#). We [verruimden onze kennis en kunde](#) over hoe we als Brusselaars samen stad kunnen maken en stimuleren zo onze verbeelding voor het Brussel van morgen. Lees [hier](#) het artikel in BRUZZ. Het delen van ruimtes, diensten en producten wordt steeds belangrijker in tijden van ecologische, en vele andere, uitdagingen. Slim delen zorgt voor minder verbruik en zo voor een duurzame leefomgeving op de lange termijn. Tijdens het FAIRE Festival onderstreepten we deze boodschap aan de hand van praktische workshops, inspirerende lezingen, gezellig samen eten, natuurwandelingen en een filmdebat. We nodigden de Brusselaars uit om hun ervaring met het delen van ruimtes, diensten en producten te verbreden, zowel op praktisch als op intellectueel vlak.

De kennis die we opbouwen rond tijdelijk gebruik op Josaphat delen we met het groter Brussels en Belgisch netwerk door het deelnemen aan vergaderingen en lezingen georganiseerd door lokale actoren. Op 8/9 werd er nog een "jour des communs" georganiseerd. In het najaar hebben we de burgers gesteund in hun reactie op de PAD/RPA Josaphat en het belang van biodiversiteit/groene netwerk en klimaat.

Nu de nieuwe regering oren heeft naar tijdelijk gebruik voor niet-winstgevende initiatieven, maakten we een bilan op van de samenwerking tussen de overheid en de burgers op Josaphat. [We vroegen ons af waartoe die tijdelijke samenwerking dient op de lange termijn.](#) We besloten: "Als de overheid tijdelijk gebruik wil realiseren in het belang van de stad, dan moet ze ruimte geven aan projecten met een sociale meerwaarde. Anders riskeert deze 'vrijgekomen ruimte' in de stad zomaar te verdwijnen in het neoliberale marktsysteem."

NEO

BRAL vormt coalities rond de planning van prioritaire, lokale stedenbouwkundige plannen en heeft bvb met partners een coalitie gevormd rond project **NEO**. Met het aanvragen én verkrijgen van zowel een stedenbouwkundig- als een milieuattest voor fase 1 schoot het NEO-dossier in 2018 echt uit de startblokken. Aangezien de *mall of Europe* (72.000 m²) en de bijbehorende grensoverschrijdende luchtvervuiling centraal staan in deze aanvraag tekenden we samen met buurtbewoners, Bond beter Leefmilieu, Arau en IEB protest aan bij de regering. Zonder succes. De regering verleende het certificaat en de vergunning staat op het punt afgeleverd te worden. Een positief element daarin is alvast dat de op- en afrit naar de A12 door het park definitief van de baan zou zijn. Ons werk beperkte zich in de eerste helft van 2019 tot beleidsvoorbereidend werk en ontmoeting met de ontwikkelaars (samen met Unizo en BBL).

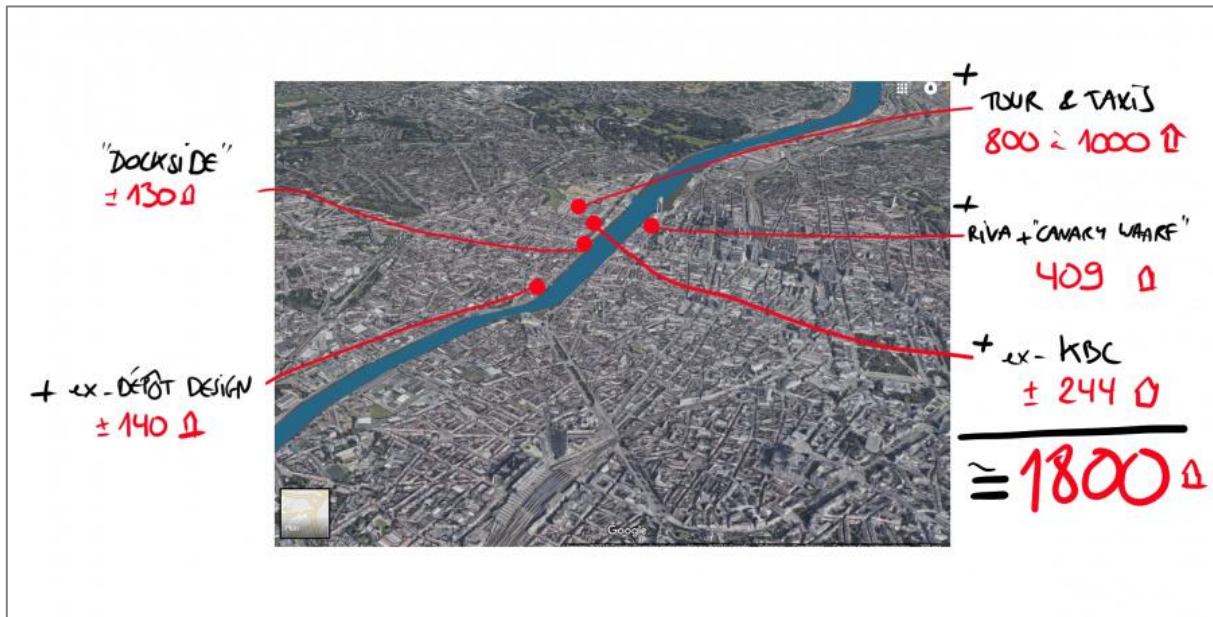
- [Shoppingcentrum NEO op de Heizel: een democratisch deficit blijft !](#)

In de periode dat het jonge winkelcentrum Docks Brussel geconfronteerd wordt met het vertrek van een twintigtal merken, proberen de Stad en het Brussels Gewest hardnekkig om de 72.000 m² commerciële ruimte van het NEO-project op het Heizelplateau door te duwen. Elk publiek debat wordt daarbij vermeden. Zelfs in het nieuwe Regeerakkoord wordt er met geen woord over gerept.

- [NEO terug naar af](#)

BRAL's voorspelling over het megalomane shoppingcenter blijkt te kloppen. Het Gewest wilde een verbindingsweg naar de Ring illegaal gebruiken en kreeg daarvoor nu een njet.

Toekomstige woningen aan het kanaal: een trilogie

Op het kaartje hierboven zie je een greep uit de woonprojecten gepland langs het kanaal. BRAL schreef een trilogie in het Frans over de uitdagingen dat dit met zich meebrengt, met name de [densiteit](#), [participatie](#) en ook over de kansen van [stedelijke lasten](#).

E. Andere analyses

Demografische groei kleiner dan gedacht

En niemand lijkt het te beseffen... Terwijl de PAD's en andere plannen ervan uitgaan dat nieuwe (fancy) woningen prioriteit nummer een moeten zijn. Brussel volbouwen? Volgens ons moet het gewest haar prioriteiten herbekijken.

Analyse regeerakkoord

Planning is het zwakke broertje van deze beleidsverklaring.

Het feit dat men geen werk maakte van een evaluatie van de Richtplannen van Aanleg of zelfs maar een adempauze inlaste is veel betekend. Het tegendeel is zelfs waar: men drukt tijdens de vakantie het gaspedaal in. Het lijkt wel alsof er geen verkiezingen geweest zijn.

Ter herinnering: er zijn momenteel richtplannen van aanleg in voorbereiding voor alle strategische zones van Brussel (Weststation, Heizel, Mediapark, Ninoofsepoort etc.). Deze plannen zijn essentieel om alle transversale doelen over klimaat, biodiversiteit, mobiliteit etc. te realiseren. Ze moeten dan ook aan deze nieuwe doelstellingen en aan deze beleidsverklaring getoetst worden. **Door die richtplannen nu te lanceren, is het zo goed als onmogelijk om die richting die werd ingeslagen, volledig te veranderen.** Want de strategie van stedelijke veerkracht moet eerst nog ontwikkeld worden!

De belangrijkste doelen om de klimaatverandering het hoofd te bieden zijn: **ontharden** (minder beton!) en **vergroenen**. Maar dat levert niet zoveel geld op als **verdichten** (chique condo's

bouwen). De keuze zou voor deze regering duidelijk moeten zijn. We werpen ons alvast in de strijd om de juiste prioriteiten te leggen!

Daarnaast is men blijkbaar niet van plan iets aan de procedure van de opmaak ervan te herzien. Wat in tegenspraak is met andere beloften over meer en betere participatie en samenwerking tussen diensten. [Zie ook onze reactie op de recente pletwals aan plannen.](#)

Ook aan die **concrete voorstellen voor betere samenwerking en coördinatie tussen verschillende administraties ontbreekt** het. Die zijn niet enkel essentieel om Brussel beter te plannen maar ook om de geponeerde klimaatdoelstellingen te halen.

Men spreekt geregeld over het belang van een transversale aanpak maar wij blijven op onze honger zitten. Erger: we vrezen dat de *saucissonage* blijft en dat de verschillende diensten naast elkaar zullen blijven werken. Een kanjer van een werkpunt!

Er liggen wel een paar frisse accenten in de andere elementen. Het meest opvallende daarbij is dat de poort open staat voor de **meerwaardebelasting**, die wij gevraagd hebben, heel belangrijk voor de begroting, voor de sociale herverdeling en de strijd tegen speculatie. Het idee zal weliswaar vooral 'onderzocht' worden. Wij helpen graag hun onderzoek vooruit met [dit artikel](#).

Ook het belang aan productie/economische activiteiten is toegenomen. We zijn specifiek tevreden over het zinnetje dat 'De regeling in verband met de gemengde gebieden zal onderzocht worden om ze zo goed mogelijk af te stemmen op de behoeften van de Brusselse productieactiviteiten'. En dat ze daarvoor het Gewestelijk bestemmingsplan willen veranderen. Misschien lezen we te veel tussen de regels maar naar ons aanvoelen opent dit de deur om af te stappen van het obligate 'wonen-boven-productieactiviteiten' in deze zones. Het enige 'ondernemingsgebied in stedelijke omgeving' dat 'af' is, heeft als productieactiviteit trouwens een ... Carrefour.

Wat het groen- en blauwe netwerk betreft (en de daarbij horende intentie hitte-eilanden te bestrijden, doorlaatbaarheid te verbeteren en meer natuur te ontwikkelen op korte afstand van elke Brusselaar, de biodiversiteit te verhogen etc.) lijken de voornemens ferm en oprecht. Maar ook hier zal er even ferm **moeten samengewerkt** worden om ze te realiseren. En daar zijn we weer: de RPA's spelen hier een cruciale rol in.

We zijn tot slot ook blij met de belofte van de regering om **geen nieuwe shoppingcenters** toe te voegen aan het huidige arsenaal, maar we zijn wel teleurgesteld dat NEO, het geplande megalomane shoppingcenter op de Heizelvlakte, blijkbaar toch doorgaat. De regering is hardleers maar BRAL maakt zich op om de strijd tegen NEO verder te zetten. We zullen jouw steun daarvoor goed kunnen gebruiken.

Maar laat ons het hoofdstuk stedenbouw afsluiten met twee positieve zaken: het idee om **gronden publiek** te houden en ze **los te koppelen van de woningen** (of het shoppingcenter) die erop gebouwd worden, is een goede zaak. Zo blijft publieke grond publiek voor de volgende generaties. En ook het inzetten op **niet-winstgevende initiatieven qua tijdelijk gebruik** is dat. Al missen we wat dat laatste betreft de link met de totstandkoming van de eigenlijke plannen.

3. Cocreatie, commons en burgerinitiatieven

BRAL volgt ook voor de derde prioriteit onze visie om onze voortrekkersrol waar te maken.

Brussel is een creatieve stad

Brussel is een stad die ambitieus, creatief en dynamisch is. Innoverende ideeën en initiatieven over het maken en beheren van de stad, over ecologie, kunst en architectuur krijgen de nodige ruimte om zich te ontwikkelen. Het beleid benut ze ten volle.

Brussel is een coproductieve stad

Brussel draagt coproductie in het hart van zijn beleid. Alle overheidsdiensten, bewoners en gebruikers van de stad denken mee en werken samen in alle fasen van het beleid : voorbereiding, uitvoering, opvolging en evaluatie. De overheid werkt zoveel mogelijk geïntegreerd, ook over de gewestgrenzen heen.

A. CitizenDev en wijkcontract Atheneum

Is de 19de-eeuwse gordel rond Brussel een *hellhole* vol problemen of een smeltkroes van talenten en dromen? Met [CitizenDev](#) en ons project in wijkcontract Atheneum in Elsene mikten we op het tweede. We testten voor het laatste jaar de ABCD-methode (Asset-Based Community Development) die collectieve initiatieven stimuleerde vanuit een inventaris van de troeven van de buurt. Zonder conflictsituaties uit de weg te gaan, gaf het project de kansarme bevolking de kans om de ontwikkeling van hun wijk in eigen handen te nemen.

CitizenDev was een participatief actieonderzoek. Het liep tegelijk in drie heel verschillende “gemeenschappen” in Brussel: de bewoners van de Brabantwijk in Schaarbeek, de leden van de Community Land Trust Brussel (CLTB) en de Sub-Saharaans Afrikaanse gemeenschap in Matongé in Elsene. BRAL coördineerde het project en voerde het ook uit in Matongé. Het wijkcontract Atheneum, in samenwerking met de lokale vereniging Habitat & Rénovation, zorgde voor bijkomende financiering voor het werk in Elsene.

In 2019 ging een echte sneeuwbal van bewonersinitiatieven aan het rollen in en rond Matongé. Op de [burgerassemblee](#) van april stelden al een reeks initiatieven zich voor, zoals street art, een buurtpodcast, een collectieve “keukenfiets” of een handleiding voor Afro-kappers... De Elzenaren konden hun zeg doen over de ideeën [en vijf lokale initiatieven](#) kregen een financiële duw in de rug dankzij een participatief budget van het wijkcontract. Al die energie gaf andere mensen zin om ook iets te ondernemen. In oktober organiseerden we nog een [burgerassemblee](#), het derde al, waardoor er in november nog [eens zes initiatieven](#) een participatief budget kregen. We zetten de [burgerinitiatieven die ontsproten uit het project op kaart](#) en op een eigen website: <http://www.connecteursixelles.be>.

Er ontstonden stilaan twee categorieën van bewonerscollectieven: een deel ging over vergroening en heraanleg van de openbare ruimte; een ander deel wou het Afrikaans karakter van Matongé in de verf zetten. Dat thema was nieuw voor BRAL maar om deze methode te testen hebben we uitzonderlijk beslist om alles te steunen wat de bewoners wilden doen. In mei organiseerde Jouwai bijvoorbeeld een [festival van traditionele, Afrikaanse spelen](#). We selecteerden Jouwai ook om zichzelf voor te stellen in een [video voor Selfcity](#).

Marie L'Hoire en Paula Bouffieux, fotografes

Nog in mei was er, in het kader van het Brussels Jazz Weekend, een uitbundige avond van Matongé Vibes, met foto's van Marie L'Hoire, hedendaagse dans van Marie-Ange Sibi, schilderijen van Père Bodo, Amani Bodo, Ange Kumbi, Chéri Benga geselecteerd door Philip Buyck en drie live bands. De artiesten verzamelden zich in het collectief “Lumumba Library Matongé Art Gallery”, dat steun kreeg van BRAL. Matongé Vibes gaf de start aan een samenwerking met Muziek Publique, wat nog voor meerdere exposities in de buurt zou leiden.

In de zomer was er de [mobiele fotoshoot](#) van Marie L’Hoire en Paula Bouffieux, “Des visages, porteurs de rêves à Matongé de Bruxelles”. De foto’s zullen, samen met een standbeeld van Rhode Makoumbou, gebruikt worden om een “monument voor de troeven van Matongé” op te richten.

Eind mei 2019 brak er geweld uit in Matongé, en een man, Dido, overleed aan zijn verwondingen. De jongeren uit de buurt wilden het imago van de buurt herstellen met een verbindend evenement. In december organiseerden ze daarom het eerste HIPHOP FRESH-XL FESTIVAL, gesteund door BRAL en de gemeente Elsene. [Studio 1 BIS](#) legde de sfeer vast op film.

B. Selfcity

Een collaboratieve economie van onderuit, het kan! BRAL en Centre Vidéo de Bruxelles (CVB) besloten ook in 2019 video’s te maken die Brusselaars aan het woord laten van diverse origine en socio-economische situaties, omdat zij zorgen voor duurzame ontwikkeling voor iedereen. Dat doen ze door samen de handen uit de mouwen te steken, te delen en te ruilen. Op die manier bieden ze een alternatief voor een economie waar overconsumptie en het vergaren van bezit de norm zijn.

In 2019 maakten de burgercollectieven Jouwaii, LETS Brussel en Amazones Solidaires drie nieuwe participatieve kortfilms over de kracht en het maatschappelijk belang van burgerinitiatief in BXL, onder begeleiding van een cineast en in een productie van BRAL en CVB. Het brengt de reeks Selfcity-films op zeven. Eerder al waren video’s te zien van les Casseuses de Crise, PaletActif, Buurtpensioen 1000 Brussel en Corvia. We zorgden in 2019 voor een Nederlandstalige ondertiteling van deze vier.

De kortfilms waren te bekijken op drie momenten in 2019: op het Bal Bougé van het [Bewogen-festival](#) in februari in De Markten, in primeur de drie nieuwe filmpjes op de [Selfcity screening](#)

in Bar Eliza in juni en op [Wasserette et cinéma](#) in Ganshoren in november. Je kan de video's ook vinden op ons [Vimeo-kanaal](#), en op www.selfcity.be.

C. Varia

Al enkele jaren werkt BRAL aan frontvorming binnen het middenveld en de bottom-up initiatieven **voor een concrete plek**. In 2019 bleek uit onze bevraging samen met Communa en Réseau Financité dat er talrijke wensen zijn rond de invulling van die plek. Le début des haricots, Lezarts Urbains asbl, Tournevie XL, le Ciré, Muntpunt en de Community Landtrust Brussels gaven aan dat ze deze dynamiek mee vorm willen geven.

Als testfase besliste de groep om samen te werken met Muntpunt, die haar deuren meer wil openzetten voor de Brusselaars. Voor 2020 zijn er een heleboel initiatieven zoals het Muntplein vergroenen onder de naam 'Join the leaves'. Tournevie plant een showcase van hun uitleendienst. En de nieuwe participatieve Radio 'Publik', voortgekomen uit CitizenDev, wil zich installeren in Muntpunt en reportages maken over het hele proces. We namen ook deel aan een expertengroep die workshops en wandelingen rond commons helpt organiseren.

BRAL doet nog meer om burgerinitiatieven zichtbaar te maken en om onze visie over de plaats van de burger in de samenleving te verspreiden. Op het einde van het jaar konden we niet ontbreken op de inspiratiedag voor Brusselse burgerinitiatieven '[Vollenbak Volontaire](#)', met het Steunpunt Vrijwilligerswerk Brussel. We waren een 'boek' op de 'levende bibliotheek', toonden de Selfcity-filmpjes en waren gastheer aan een druk bijgewoonde rondetafel over het ondersteunen van burgerinitiatieven op basis van de troeven van de mensen.

We schreven over de [Zinne](#), de nieuwe lokale Brusselse munt. BRAL sprak met enkele initiatiefnemers, commerçanten en gebruikers van deze nieuwe aanwinst voor de lokale economie in Brussel.

Op een workshop van het project VILCO, met Leefmilieu Brussel én andere partners, werkten we een voorstel uit voor een eengemaakt subsidiekader om burgerinitiatieven te doen bloeien. [Een verfrissend idee ontstaan tijdens een experimenteel atelier binnen het VILCO-project.](#)

BRAL sprak ook op 'Free, Fair and Alive, the Insurgent Power of the Commons', de voorstelling van het nieuwe boek van David Bollier & Silke Helfrich, i.s.m. Oikos, Muntpunt en de Heinrich Böll Stiftung. We brengen er een presentatie over de Brusselse burgerinitiatieven.

We lieten de roep om meer democratie luider klinken. [Is loting een goede formule?](#) Een interview met (toen nog niet verkozen) kandidaat-volksvertegenwoordiger Pepijn Kennis van AGORA.

Ten slotte bekeken we ook het [regeerakkoord](#) door een cocreatie-bril. Deze regering neemt zich voor om "democratie en haar instellingen sterker te maken en de burgers meer controle te geven". Enkele opvallende nieuwigheden zijn: **buitengewone ministerraden** waarbij ze in overleg zouden gaan met het middenveld, **gemengde parlementaire commissies met burgers** erbij en institutionele vernieuwingen die het gemakkelijker moeten maken om

burgerinitiatieven op te zetten. We lezen ook dat de regering de voorkeur geeft aan **participatie “in een vroeg stadium”** en dat het bestuur transparanter moet. Klinkt allemaal als muziek in onze oren maar dan wel muziek die zwakjes komt aanwaaien van op de wind. En we zeggen het nog een keer om het af te leren: niks wijst erop dat er meer overleg komt in de heel concrete richtplannen van aanleg.

4. Uit de beweging

BRAL is een knooppunt in het netwerk van actoren rond milieu, mobiliteit en stedenbouw. Doorheen dit jaarverslag kon je al lezen dat we met heel veel spelers formeel en informeel samenwerken. Hier geven we een overzicht van de officiële actoren en wat we met hen in 2019 deden.

Tekeningen door Pieter Fannes

A. Met en voor de leden

AV's

Naast begrotingen, plannen en verslagen valt er op de AV van BRAL telkens wel iets te beleven, naast inhoudelijke discussies (zoals een voorstelling over de richtplannen van aanleg) gaan we ook op zoek naar aangename locaties om bijeen te komen. Op de AV van april gingen we op verkenning in La MAB, La Maison A Bruxelles dat alternatieve woon- werk en vertoefplekken organiseert. In juni kwamen we samen in Bouillon des Cultures. Voor de daaropvolgende AV's klommen we de hoogte in op het dakterras van het WWF en het Beursgebouw.

Nieuwjaarsdrink

Samen met staf en leden van BRAL klonken we op het nieuwe jaar. Als randactiviteit konden de leden mee nadenken over nieuwe affiches en T-shirts.

Data en democratie

We organiseerden een avond voor onze leden met als thema “data en democratie”. Hoe zit het met onze virtuele veiligheid? Hoe plaatsen we de democratie hierin? Kunnen we onszelf en onze burgerrechten nog beschermen? Op deze en andere vragen zochten we een antwoord met als spreker een hoofdcommissaris van de federale politie.

Brussel: grootste stad of kleinste gewest?

We organiseerden op 16 april een [moment van collectieve intelligentie](#) rond de pertinente vraag: moet Brussel de grootste Stad zijn, of het kleinste Gewest blijven? We discussieerden, redeneerden en zochten naar oplossingen naar de suggestie van lid Albert Martens.

Metrodebat

BRAL consulteerde haar leden over het metroproject met een speciale ledenvergadering op 12 maart, zie ook het hoofdstuk mobiliteit.

Klimaatmobilisering

Natuurlijk kan BRAL niet afzijdig blijven wanneer de klimaatstorm opsteekt. We roepen onze leden en achterban op om samen met ons spandoeken en bordjes te maken en mee te gaan betogen op 15/03/2019 en op 24/05/2019. We steunen ook via ons lidmaatschap van de Klimaatcoalitie. BRAL [onderscheef de oproep van de Klimaat-coalitie om de kansen te grijpen die de klimaat-transitie biedt.](#)

E. Ons bredere netwerk

BRAL werkt continu in netwerk met andere organisaties. Hieronder volgt een niet-exhaustieve lijst van partnerorganisaties waar we mee samenwerken:

- **Stadsverenigingen:** Inter-Environnement Bruxelles (IEB), Atelier de Recherche et d'Action Urbaine (ARAU), Brusselse Bond voor Recht op Wonen (BRoW/RBDH), UrbaGora, CityMine(d), Netwerk Wonen, Habitat & Rénovation, Convivences/Samenleven, Fabrik,...
- **Buurthuizen:** Bonnevie, Anneessens, Chambéry, Coördination Sociale de la Senne, Brusselse gemeenschapscentra,...
- **Socio-culturele organisaties:** Beweging.net, Citizenne, BOP, Socius, Gezindsbond, Ligue de Famille, Samenlevingsopbouw Brussel, de Wakkere Burger, Masereelfonds, ...
- **Vakbondsorganisaties:** ACV, ABVV,...
- **Werkgevers- of zelfstandigenorganisaties:** UCM, Unizo Brussel en Vlaams-Brabant, ...
- **Jeugdorganisaties:** JES vzw,...
- **Gezondheidsactoren:** Brusselse Welzijnsraad (BWR), huisartsen, maisons médicales,...
- **Wijkcomités:** Maritiemcomité, GAQ, Verregatcomité, de Groene Wandeling, Neerpede Blijft!, Comité BRU1000, ...
- **Bewonerscollectieven:** Commons Josaphat, Picnic the Streets, Propere Lucht BXL,...
- **Socio-economische partners:** FEBIO, EVA, Ressources,...
- **Mobiliteitsorganisaties :** Transport & Environment (T&E), Fietsersbond, GRACQ, European Union Cyclist Group (EUCG), Transports.collectifs, Cyclo vzw, GEBOV-GUTIB,...
- **Milieuorganisaties :** Bond Beter Leefmilieu (BBL), Inter-Environnement Wallonie (IEW), Débuts des Haricots, Greenpeace, Réseau Transition, Réseau des Consommateurs Responsables, WWF,...
- **Culturele partners:** Beursschouwburg, Muntpunt, Ancienne Belgique, RAB-BKO, AMVB,...
- **Denktanken & studiebureaus:** Architecture Workroom Brussel, Periferia, VRP, Ipé Collectif,...
- **Internationaal netwerk :** INURA (International Network for Urban Researchers and Activists), Transport & Environment, Together, European Environmental Bureau, Commons Watch, Client Earth, ...
- **Academische wereld:** VUB (Cosmopolis, MOBI, POLI, ...), KU Leuven, Université Saint-Louis, Metrolab, Université Libre de Bruxelles (ULB) en La Cambre, Erasmushogeschool Brussel (Ehb), Brussels Studies Institute (BSI), Brussels Academy, Odisee, Crosstalks,]pyblik[... BRAL biedt ook vaak hulp, interviews of ondersteuning aan studenten architectuur/stedenbouw, sociale geografie, agogiek,...
- Ook met **overheid** werken we in dialoog en samen waar mogelijk: Brusselse, Vlaamse en Federale beleidsmakers, Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), Leefmilieu

Brussel, Mobiel Brussel, Perspective Brussels, Urban.Brussels, de Maatschappij voor Stedelijke Inrichting, Brussels en Vlaams Bouwmeester, ...

Trefdag Sociaal-Cultureel Werk

Met Citizenne organiseerde BRAL een trefdag voor het Brusselse sociaal-cultureel werk. Ook de gemeenschapscentra van N22 trokken mee aan de kar. Deze dag bracht praktijkwerkers en vrijwilligers samen voor een informatieve en inspirerende dag rond zichtbaarheid en diversiteit. Na een frisse wandeling of loopsessie konden de deelnemers hun communicatieskills bijspijkeren met I Like media, Emilie Harnie of Publiek Centraal. De lunchmand zette aan tot gesprek en nadien was het tijd voor inspiratie gebracht door studenten SCW, Hoplr, het UZ Brussel en Take a seat at the table van Youssef Kobo. Een receptie en toespraak van de minister sloot de trefdag in De Kroon af.

Bezoek uit Zuid-Korea

Op 18 oktober kwam het **Chun-cheon Center for Social Innovation (CCSI) uit Zuid-Korea** met een delegatie van 12 personen naar België en Nederland. Ze bezochten BRAL als één van de benchmarkorganisaties die **sociale innovatie ondersteunen**. Tijdens het bezoek hebben we kennis en ervaringen gedeeld. Hun interesses waren o.a. onze **activiteiten met burgers**, zoals Selfcity, en ook ons werk rond luchtkwaliteit en ABCD.

Longest bench + Urban foxes

BRAL was in april hard aan het werk aan een deel van de bank van [On~de Senne](#) aan de Zuidlaan en de Anderlechtse Poort. Deze plek is bekend vooral als parking, terwijl het potentieel heeft om een ontmoetingsruimte te zijn voor de bewoners die maar weinig groen rond zich hebben. The Longest Bench was een participatief experiment om

tijdelijk een plek voor ontmoeting te creëren aan de kleine ring. [Daar deden we met plezier aan mee!](#) Nog aan de Anderlechtse Poort deden de Urban Foxes dromen van een [stad op mensenmaat](#).

FRDO

BRAL is al jaren actief lid van de "4FEDS", het samenwerkingsverband van milieufederaties in België. Binnen de 4FEDS wisselen we info uit met de partners en stemmen we standpunten en strategie af.

BRAL diende in september een aanvraag in voor erkenning als federale koepel voor 2019 en werkte aan een nieuwe aanvraag voor de periode 2020-2024. We hopen dat dit ons in de toekomst toelaat om sterker te participeren aan de federale besluitvorming rond leefmilieu en

duurzame ontwikkeling. Het is evident dat het federale en het gewestelijke beleid sterk verweven zijn in ons complexe land. We zouden het heel nuttig vinden om de stedelijke bekommernissen en belangen mee te geven binnen een aantal federale debatten. Dat zou ons ook versterken in onze werking rond gewestelijke bevoegdheden. Denk maar aan fiscaliteit, aan het verband tussen luchtkwaliteit en volksgezondheid of de link tussen collaboratieve economie en klimaat.

In één adem heeft BRAL in de zomer lidmaatschap aangevraagd van de [Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling](#).

F. Afscheid

[De redder van Thurn & Taxis en oprichter van La Fonderie is overleden](#)

Guido Vanderhulst, de oprichter en voormalig directeur van het Brussels Museum voor Arbeid en Industrie, La Fonderie, is overleden. Hij was een buitenbeentje in het milieu van de stadsactivisten.

[Werner](#)

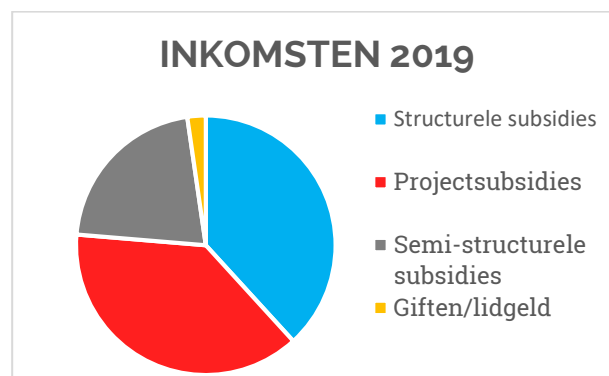
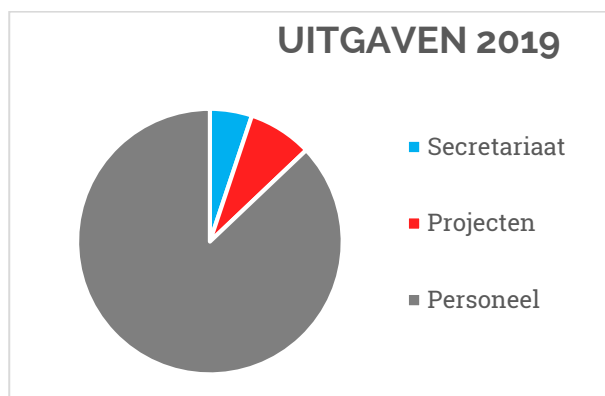
Werner De Bus was lid van de algemene vergadering van BRAL en van het wijkcomité Anneessens. Een man met het BRAL-DNA, een compagnon de route, een activist, een gelijkgezinde, een ondergewaardeerde mimespeler op wijkevenementen.

V. Financiën

Van bij ons ontstaan kan BRAL werken dankzij overheidssubsidies. Het is een teken van een gezonde democratie dat de overheid het middenveld en vooral ook haar kritische kijk op het beleid subsidieert. Het is noodzakelijk om een publiek debat te voeren over beleidsmaatregelen of over het gebrek eraan. Het is ook nodig om je als politicus/a te kunnen baseren op de verschillende kanten en meningen in de samenleving.

Teneinde niet afhankelijk te zijn van 1 enkele financieringsbron, of 1 enkele overheid voor financiering, heeft BRAL de laatste jaren ingezet op een diversifiëring van haar financieringsbronnen. Deze diversifiëring komt voornamelijk van projectoproepen waarvoor we samen met VUB, ULB of Saint-Louis succesvol projecten hebben uitgeschreven. Zo werken we sinds 3 jaar we samen met de VUB in het kader van een internationaal onderzoeksproject ('Looper'). En sinds 2017 hebben we ook voor de eerste keer een Co-Create project bij Innoviris, samen met CLT, EVA, ULB en Saint-Louis (het project 'CitizenDev').

Onze structurele middelen voor onze basismissie, zowel vanuit de Vlaamse Gemeenschapscommissie als het gewest, blijven op hetzelfde niveau in vergelijking met vorig jaar. De grafiek hieronder geeft onze inkomsten en uitgaven weer. Onder structurele subsidies verstaan we subsidies die we ontvangen in het kader van meerjarige hernieuwbare overeenkomsten. Onder semi-structurele subsidies verstaan we jaarlijks hernieuwbare overeenkomsten. Projectsubsidies zijn steeds eindig in de tijd, ofwel op korte termijn (enkele maanden tot een jaar) of op iets langere termijn (een project dat meerdere jaren duurt).

VI. Bijlagen

1. BRAL in de pers

BRAL's persberichten

13/3/2019	Save the date: Staten-Generaal van de Brusselse Luchtkwaliteit op 25-27 april
1/4/2019	Plannen op maat aan de Ninoofsepoort
9/4/2019	BXLDemandsCleanAir op de Staten-Generaal van de Brusselse Lucht
17/4/2019	De 20ste gemeente van Brussel onthuld aan de burgers!
29/5/2019	En route! Naar een gezond, solidair en milieuvriendelijk Brussel in 25 punten
20/6/2019	climat change, la société change,... Quid des PAD et du nouveau gouvernement ?
5/7/2019	Van Brussel een kindvriendelijke stad maken: een Tour de Force?
16/7/2019	NEO, un handicap pour la ville et la démocratie
28/8/2019	Zonale heffing in Brusselse regeerakkoord!
2/10/2019	Wetstraat en Europese wijk: de Raad van State geeft stadsverenigingen gelijk tegen het Gewest en de grote immobiliënspekers
24/10/2019	Richtplannen van aanleg en klimaat?!
14/11/2019	RRUZ en de Wetstraattorens
25/11/2019	Auto, klimaat en gezondheid. Heel België heeft baat bij Brusselse ambitie
5/12/2019	Hoog tijd voor een ban op autoreclame
11/12/2019	Gewestelijke Ontwikkelingscommissie unaniem: geen 3 torens aan Ninoofsepoort

BRAL in de pers: Bruzz

16/01/2019	Coördinator BRAL wordt kabinetschef schepen Dhondt
22/01/2019	Metro 3 kostte al 30 miljoen'
9/02/2019	BRAL: 'Autostrades zijn een relict van de autostad'
2/04/2019	Stadsbeweging BRAL verwelkomt 'aquarium aan Ninoofsepoort'
2/04/2019	Torenprotest aan Ninoofsepoort: 'Gewest moet Besix onteigenen'
25/04/2019	Eerste Staten-Generaal over Brusselse luchtkwaliteit van start
4/05/2019	Faire festival op braakliggende Josaphat-site
11/06/2019	PS blijft pal achter uitbreiding metro staan
20/06/2019	100-mensen-languit-op-kruispunt-tegen-verkeersonveilig
11/07/2019	Stad opent deel voetgangerszone tijdelijk opnieuw voor auto's
14/07/2019	Raf Pauly nieuwe coördinator van stadsbeweging BRAL
17/07/2019	Het Brusselse regeerakkoord volgens het middenveld: 'Invoering statiegeld is mijlpaal'
26/09/2019	Buurtcomité over NEO-project: 'Vlaamse nee is pure pesterij'
1/10/2019	Raad van State vernietigt ruimtelijk plan voor Wetstraat
1/10/2019	Raad van State vernietigt ruimtelijk plan voor Wetstraat
3/12/2019	4.000 handtekeningen tegen torens in de Wetstraat
9/12/2019	Maximumsnelheid Ring rond Brussel daalt naar 100 km/u
11/12/2019	Negatief advies voor omstreden woontorens Ninoofsepoort

BRAL in de pers: De Standaard

22/08/2019	Aperitieven op de Wetstraat voor een betere luchtkwaliteit
28/08/2019	Milieuoorganisaties positief over Brusselse 'stadstol'
29/08/2019	Groentje loopt blauwtje met Brusselse stadstol

BRAL in de pers: De Wereld Morgen

20/06/2019	Brief aan de nieuwe parlementsleden
21/11/2019	'Als de regering een warm Vlaanderen wil, dan schreeft ze haar desastreuze plannen terug'
7/12/2019	#BoycottAutoSalon: Hoog tijd voor een ban op autoreclame
15/12/2019	Klimaattop Madrid: onderhandelaars blijven doof voor roep van de straat

BRAL in de pers: Goed Nieuws

1/05/2019	VUB en stadsbeweging BRAL verenigen academia, burgers en politiciers voor betere lucht in Brussel
-----------	---

BRAL in de pers: Het Laatste Nieuws

30/04/2019	Onderzoek naar luchtkwaliteit in Brussel: "Tunnels zijn vergelijkbaar met moderne koolmijnen"
5/12/2019	Verenigingen voor duurzame mobiliteit eisen verbod op autoreclame en willen Autosalon boycotten

BRAL in de pers: Het Nieuwsblad

8/02/2019	Van 120 naar 50 kilometer per uur in Brussel: "Autostrades zijn een relict van de autostad"
-----------	---

BRAL in de pers: Knack

8/02/2019	E40 en A12 worden op Brussels grondgebied tot 'stadsboulevards' omgevormd
17/07/2019	Van overal zone 30 tot circulatieplannen: dit zijn de krachtlijnen van het Brusselse regeerakkoord
28/11/2019	'Beleid dat klimaat en gezondheid centraal stelt, moet heerschappij van Koning Auto in vraag durven stellen'
5/12/2019	Verenigingen voor duurzame mobiliteit roepen op tot boycot autosalon

BRAL in de pers: 7sur7

11/06/2019	Le climat au centre des consultations à Bruxelles
11/06/2019	Le climat au centre des consultations à Bruxelles
17/06/2019	Jeune fille renversée à Schaerbeek: le marquage au sol va être modifié
16/07/2019	"Un quart des aéroports Ryanair sont subsidiés"
5/12/2019	Des associations appellent au boycott du salon de l'Auto
11/01/2020	Des cyclistes au Salon de l'auto pour protester contre la publicité des voitures

BRAL in de pers: BX1

16/01/2019	Le diesel n'a plus la cote auprès des Belges: quel est son avenir ?
2/04/2019	Les riverains protestent contre le plan d'aménagement autour de la Porte de Ninove
18/04/2019	Cinq associations dénoncent les espaces vides : "La 20e commune de Bruxelles"
24/04/2019	Citoyens, chercheurs et experts se rassemblent autour de la question de la pollution à Bruxelles
11/06/2019	Les négociations se poursuivent sur le thème du climat et de l'environnement
1/10/2019	Le Conseil d'Etat annule le règlement régional d'urbanisme zoné pour le quartier européen
1/10/2019	On parle de la fashion revolution dans Autrement
5/12/2019	Interdire la pub pour les grosses voiture ? "On nous vend du rêve, alors que tous les voyants sont au rouge"

BRAL in de pers: La Capitale

19/04/2019	Saint-Gilles: trois jours de débat sur la qualité de l'air
------------	--

BRAL in de pers: La Dernière Heure

18/04/2019	Saint-Vide-Leegbeek, la 20e commune de Bruxelles
5/12/2019	La Febiac reste "ouverte au dialogue" après l'appel au boycott du salon de l'auto

BRAL in de pers: La Libre

5/12/2019	Le salon de l'auto menacé de boycott par des associations
-----------	---

BRAL in de pers: L'Avenir

3/04/2019	Les riverains contre les tours Besix à la Porte de Ninove: «Ça ressemble à un projet des années 50»
3/04/2019	Les riverains contre les tours Besix à la Porte de Ninove: «Ça ressemble à un projet des années 50»
26/04/2019	«La qualité de l'air est une urgence politique»: un colloque ce week-end
26/04/2019	«La qualité de l'air est une urgence politique»: un colloque ce week-end
10/05/2019	Grégoire: «20 voitures par minute, 10 camions par heure, c'est plus possible»
11/06/2019	Après la mobilité, la partie des informateurs bruxellois se concentre sur l'environnement
11/06/2019	Après la mobilité, la partie des informateurs bruxellois se concentre sur l'environnement
18/06/2019	Un récidiviste renverse une fille de 14 ans rue Waelhem à Schaerbeek: les riverains avaient proposé un nouveau marquage au sol
2/10/2019	Deux tours illégales rue de la Loi: la Région avait prévu le coup
2/10/2019	Deux immenses tours de la rue de la Loi rendues illégales par une décision du Conseil d'État
5/12/2019	Interdire la publicité automobile? «Les marques vendent du rêve avec des messages mensongers»
12/12/2019	Avis négatif sur le PAD Porte de Ninove: «urbanisme rétrograde»

BRAL in de pers: L'Echo

5/12/2019	Des cyclistes au Salon de l'auto pour protester contre la publicité des voitures
-----------	--

BRAL in de pers: Le soir

22/04/2019	Mesurer la pollution, c'est dans le vent
22/04/2019	Science participative: partager le savoir, démocratiser le pouvoir
23/04/2019	Actions citoyennes
23/04/2019	science participative Partager le savoir, démocratiser le pouvoir
30/05/2019	Permis en poche pour la station de métro Toots Thielemans
31/05/2019	Permis en poche pour la station de métro Toots Thielemans
17/06/2019	Une jeune fille de 14 ans renversée à Schaerbeek: le marquage au sol va être modifié
17/07/2019	« Un quart des aéroports Ryanair sont subsidiés »
22/08/2019	Katia Xenophontos
20/11/2019	Selon une étude européenne, Uber pèserait 10.000 tonnes de CO2 par an à Bruxelles
21/11/2019	Uber pèserait autour de 10.000 tonnes de CO2 par an à Bruxelles
12/12/2019	Avis négatif de la Commission régionale de développement

BRAL in de pers: Le Vif

25/04/2019	La qualité de l'air dans la capitale au coeur d'un colloque de trois jours
7/06/2019	Les informateurs bruxellois consulteront encore mardi et mercredi
16/07/2019	"Un quart des aéroports Ryanair sont subsidiés"
1/10/2019	Le Conseil d'Etat annule le Règlement d'Urbanisme Zoné de la rue de Loi et de ses abords
26/11/2019	Auto, climat et santé : toute la Belgique peut bénéficier de l'ambition bruxelloise
5/12/2019	Appel au boycott du Salon de l'auto
5/12/2019	Appel au boycott du Salon de l'auto
5/12/2019	Salon de l'auto - Des associations en faveur d'une mobilité durable appellent au boycott du salon

BRAL in de pers: Metrotime

8/02/2019	"Autostrades zijn een relict van de autostad"
5/12/2019	Verenigingen voor duurzame mobiliteit roepen op tot boycot autosalon

BRAL in de pers: MSN.com

9/02/2019	"Autostrades zijn een relict van de autostad"
-----------	---

BRAL in de pers: RadioPanik

27/04/2019	BXLdemandscleanair
------------	--------------------

BRAL in de pers: RTBF

1/04/2019	L'invité de Matin Première : Pierre-Yves Dermagne La mobilité à Bruxelles
1/04/2019	Elections 2019: la mobilité vue par les candidats Manu Disabato (Ecolo), Jean-Luc Crucke (MR) et Pierre-Yves Dermagne (PS)
18/04/2019	"Saint-Vide-Leegbeek": la 20e commune de Bruxelles est née... pour dénoncer les logements inoccupés
26/04/2019	La qualité de l'air à Bruxelles: un problème de santé publique largement sous-estimé
26/04/2019	Débats Première= Quel est l'état général de la qualité de l'air à Bruxelles
17/05/2019	« Si vous êtes ministre » : Bernard Clerfayt (DéFI), tête de liste à Bruxelles
18/06/2019	Jeune fille renversée à Schaerbeek: le marquage au sol va être modifié
30/07/2019	Bruxelles: les 30 km/h bientôt généralisés mais sans aménagements ils seront difficiles à faire respecter
24/10/2019	Bruxelles présente sa contribution au PNEC, le plan national énergie-climat
30/11/2019	La friche Josaphat à Schaerbeek, un joyau écologique à sauvegarder
5/12/2019	Salon de l'auto: des associations en faveur d'une mobilité durable appellent au boycott du salon

BRAL in de pers: Sud Info

25/04/2019	La qualité de l'air dans la capitale au cœur d'un colloque de trois jours
5/12/2019	Des associations favorables à la mobilité douce appellent à un boycott du Salon de l'Auto

BRAL in de pers: The Brussels Time

23/04/2019	Air quality awareness is growing in Brussels
------------	--

BRAL in de pers: VUB Today

2/05/2019	VUB en BRAL organiseren eerste Staten-Generaal Brusselse luchtkwaliteit
8/07/2019	VUB-wetenschappers en Brusselse stadbeweging BRAL lanceren nieuwe inspiratiegids rond burgerwetenschap

2. BRALNEWS

10/01/2019	Nieuwjaarsdrink 26/01 Bruss-it BXL Plant II Connect Matongé
23/01/2019	BRALNEWS Nieuwjaar, An vertrekt, Green connections, Faut que tu respires.
08/02/2019	BRAL zoekt een wilde ideeën-menner 2 oude bekenden in openbaar onderzoek ...
20/02/2019	22/2 : Brusselse werven/Chantiers bruxellois WTC-torens correctie Charges d'urbanisme
08/03/2019	15/3 Global Strike for Future 29/3 Piétonnier: het potentieel onthuld
22/03/2019	29/3 Debat piétonnier 24/3 FAIRE festival
04/04/2019	Join us on #BXLDemandsCleanAir!
15/04/2019	BRALNEWS Special: #BXLDemandsCleanAir
23/04/2019	Weststation Ninoofsepoort Mediapark: laatste dagen openbaar onderzoek
03/05/2019	Saint-Vide-Leegbeek @ FAIRE festival Nieuwe publicatie Citizen Science
15/05/2019	1/6 Welke toekomst voor het zuidstation? La quartier Midi, une foule d'enjeux, pour quel futur? 4/6 Debat tramplannen NOH Débats transports publics
22/05/2019	Myst' AIR à Bruxelles: BD + présentation 23/5 Slotdebat Brusselse Werven 24/5
29/05/2019	Staten-Generaal: een sfeerverslag En route vers une ville solidaire, démocratique et saine Deadline vacature coördinator nadert
12/06/2019	Metrodossier: bekijk de impact regionaal Trammendebat NOH: het verslag
27/06/2019	Safe cycling training 14/7 Montréal: Terra (in)cognita Explore Zuid & Staten-Generaal: verslag
12/07/2019	Word nu lid van BRAL Tour de force Gezocht en ... gevonden!
21/08/2019	VILCO verslag Verslag Ontmoeting Brusselseirs Demografische groei toch niet zo groot La Zinne
13/9/2019	Analyse regeerakkoord Zonale heffing BRAL-wandelingen op Autoloze zondag
10/10/2019	Good Move: geef ook jouw mening NEO terug naar af Overwinning in de Wetstraat
24/10/2019	Publicatie 'Fabriquer la ville' PAD klimaat?! BRAL-lid in de kijker Fotoverslag Vorst-sur-Senne
14/11/2019	Tijdelijk gebruik & PAD Josaphat PAD Herrmann-Debroux Wetstraat saga continues
04/12/2019	Richtplannen van aanleg: reageer nog snel op PAD Loi Fabriquer la ville: lancering publicatie op 12/12
19/12/2019	Met BRAL naar Parijs Ban autoreclame GOC unaniem tegen RPA Ninoofsepoort

3. Wie is wie

Staf

Onze staf in het kort? De coördinatrice was An Descheemaeker (tot half januari). Piet Van Meerbeek was coördinator-ad-interim voor de rest van het jaar. De andere medewerkers zijn Steyn Van Assche, Tim Cassiers, Ingrid Dujardin, Liévin Chemin, Toha De Brant (tot eind september), Christiaan Vansteenkiste (tot eind september), Kinch, Florence Lepoudre, Maya Maes en Marie Coûteaux.

In 2019 mochten we ook rekenen op de nuttige samenwerking met 2 stagiairs: Nolwen Le Chevalier en Lieselotte Gevens.

Raad van Bestuur

Centraal in de vereniging staat de raad van bestuur, een enthousiaste en betrokken groep vrijwilligers. De raad van bestuur bestond in 2019 uit: Ginette Bauwens, Sarah Hollander, Tom Lootens, Gaëtan Van der Smissen, Jean-Pol Van Steenberghe, Kriestien Van den Houte, Patrick Deboosere en Raf Pauly (tot augustus).

Leden

We sluiten 2019 af met **123 leden**, waarvan 33 burgercollectieven en organisaties en 90 individuele leden. 51 van deze leden vormen de algemene vergadering van BRAL.

Leden van de Algemene Vergadering (december 2019)

[Beursschouwburg](#) (Tom Bonte)
[Beweging B-H-V](#) (Anton Schuurmans)
[Brukselbinnenstebuiten vzw](#) (Anne Brumagne en Bert De Bisschop)
[Brussel Natuur vzw](#) (Ninanne Mario, Elisabeth Fauville)
[Buurthuis Bonnevie vzw](#) (Lieven Monserrez)
[Buurtwinkel Anneessens](#) (Bart Van de Ven)
[Corvia](#) (Mathilde Pelsers)
[Cycloperativa](#) (Yannick d'Otreppe)
[De Groene Wandeling Neder-Over-Heembeek vzw](#) (Benoît Elleboudt)
[Dewey asbl](#) (Mathieu Simonson)
[EUGC](#) (Carolien Zandbergen)

[Fietsersbond vzw - Brussel](#) (Wies Callens)
[G.A.Q. vzw](#) – Brussel Noord-Oostwijk (Christian Dekeyser)
[GEBOV/GUTIB](#) (Bernard De Coster)
[GC De Markten](#) (Isolde Boutsen)
[GRACQ \(Aurélië Willems\)](#)
[Maritiemcomité - Havenwijk](#) (Rose-May Liebaert)
[Natuurpunt vzw - Brussel](#) (Bart Hanssens)
[Ploef!](#) (Plus On Est de Fous) (Indira Osumba)
[Transports Collectifs Net](#) (Olivier Servais)
[Vereniging Leopoldswijk en Europese wijk van Brussel vzw](#) (Renée Coen)
[Wijkcomité Neerpede blijft!](#) (Johan Van Waeyenberge en Steven De Ridder)

Individuele leden van de AV

Ginette Bauwens
Patrick Deboosere
Stefan De Corte
Wannes Demarcke
Pierre Demol
Luk De Raeve
Hans Eelens
Nicolas Goubau

Christine Goyens
Sarah Hollander
Cyriel Kaviani
Philippe Laporta
Tom Lootens
Albert Martens
Laura Muyldermans
Raf Pauly

Bertrand Schmelz
Fabien Stiénon
Thierry Timmermans
Anton Van Assche
Rien Van de Wall
Kriestien Van den Houte
Gaëtan Van der Smissen
Georges Vanhamme

Mathieu Van Laethem
Hanne Van Reusel
Jean-Pol Van Steenberghe
Sofie Vermeulen
Gudrun Willems

STRIJD MEE MET BRAL

Krijg je zin om mee te strijden met BRAL? Dat kan op drie manieren.

WORD LID VAN BRAL

Wil jij je inzetten voor een duurzaam Brussel? BRAL strijdt voor een gezond, milieuvriendelijk en solidair Brussel. Als stadsbeweging voor Brussel doen we dat politiek ongebonden. Door lid te worden van BRAL steun je [onze visie](#). Als je lid wordt, kan je op ons rekenen om met jou die visie, een stad van de toekomst, te realiseren.

Als lid van BRAL nemen we je op in een breed netwerk van mensen en organisaties die Brussel een warm hart toedragen. Je krijgt al onze publicaties, we nodigen je uit voor ledenactiviteiten en je kan boeken lenen in onze uitgebreide BRAL-bibliotheek.

We (onder)steunen je met onze kennis en helpen je om zelf initiatief te nemen. Je vindt bij ons een luisterend oor naar jouw ideeën.

De steun die we van onze leden krijgen, is de voornaamste drijfveer van BRAL. Samen verdedigen we onze visie bij de overheid. Aan tafel als het kan, op de barricaden als het moet. We zijn kritisch maar constructief, dwars maar genuanceerd.

Overtuigd? Schrijf dan **25 euro** lidgeld over op BRAL-rekening BE74 5230 8083 3007 met vermelding 'naam + voornaam/organisatie + lidgeld'.

DOE EEN GIFT

Vind je dat BRAL goed werk levert? Als je ons wil helpen, is een financiële duw in de rug altijd welkom. Giften zorgen ervoor dat we onafhankelijk kunnen werken.

Overtuigd? Doe een gift op BRAL-rekening BE74 5230 8083 3007 met vermelding 'naam voornaam + steun'. Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar.

VOLG ONZE ACTIVITEITEN

Blijf op de hoogte van onze activiteiten en standpunten via onze [website](#), [nieuwsbrief](#), [Facebook](#), [Instagram](#) of [Twitter](#). Raadpleeg onze BRALBib op het Zaterdagplein als je interesse hebt in ons archief of onze uitgebreide collectie boeken. En natuurlijk kan je ons ontmoeten op een BRAL-activiteit of een BRAL-café ergens in Brussel. Als beweging waarderen we alle feedback op onze exploten.